

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

■ RØNSHOVED ■

HØJSKOLES AARSSKRIFT

Men immer det dages dog paany
hvor Hjerterne Morgen vente-

HØJSKOLEN VED FLENSBORG FJORD

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1934

ET 25-AARS MINDE

Udertiden kan man komme til at tænke paa, hvor mærkelig langsomt og tøvende tiderne skrider, selv i en verden, der er opfyldt af uro og voldsomme begivenheder. Den ene omvæltning følger efter den anden, som den ene bil jager den anden paa vore landeveje. Tempoet mellem verdens lande er sat op til den yderste grænse af nervøs overspænding; det er ikke længere bilernes hastighed, der er bestemmende for tempoet; det er flyvemaskinernes.

I et lille land som vort er tempoet vel endnu kun bilernes, men deres fart er da ogsaa stor nok til, at det kan gaa et gammeldags menneske paa nerverne. Til tider kan man godt have en fornemmelse af, at vort lille lands forholdsvist fredelige begivenheder vælter ind over os med en ubønhørlig voldsom fart. Og saa mærkes det forhastede tempo maaske mest i hvert menneskes arbejde. Arbejdstiden er forkortet for mange menneskers vedkommende, men arbejdstempoet er sat op, saa at der udrettes lige saa meget eller mere i 8 timer som fordem i 10 timer. Og de mennesker, som ikke har faaet deres arbejdstid forkortet, maa følge det ny tempo — til en hjerneblødning lammer dem eller ender deres dage.

Og saa kan man endda komme til at tænke paa, hvor langsomt tiderne dog skrider.

Jeg vil her minde om, hvordan man i aartier har kæmpet for humanismens sejr over opdragelse i hjem og skole, og saa er sejren endnu ikke helt vunden, og den bliver det maaske aldrig, fordi nye livsstrømninger nu gør sig gældende, og de

gaar det humane stik imod. Meget er naaet, det er sandt, men den sidste og haardeste kamp er ikke udkæmpet: endnu er der forældre, der fortæller levende for deres børn, og endnu er der lærere og lærerinder, der gør det samme i skolen; endnu er det ikke forbudt forældre at tugte deres børn legemligt, naar de har gjort sig fortjent til det, og lærere og lærerinder er ikke aldeles berøvet retten til at anvende legemlig afstraffelse. Men i aartier har humanismen kæmpet for at naa dette maal.

Det er den dag i dag lærerigt at læse Jakob Knudsens bog: lærer Urup. Bogen udkom i 1909, og det er altsaa i aar 25 aar — et kvart aarhundrede — siden, Jakob Knudsen skildrede humanismen i samfund, skole og hjem, saadan som han saa og oplevede den.

Jeg skal se bort fra den del af lærer Urup, som indeholder Jakob Knudsens opgør med det humanistiske samfund, ikke fordi jeg er uenig med J. K. i saa henseende, men fordi det vilde føre mig for vidt, idet jeg kun har til hensigt at fremsætte nogle bemærkninger om skolens og delvis hjemmenes humanisering. Jeg skal blot nævne, at naar J. K. lader en mand tage sig selv til rette, idet han skyder en morder, som samfundet af humane grunde ikke kan og vil straffe efter fortjeneste, nemlig med døden, saa er jeg enig med J. K. i, at døden er den eneste retfærdige og naturlige straf over for den omtalte forbryder, men jeg er ikke enig med J. K. i, at naar samfundet, hvem straffens fuldbyrdelse tilkommer, ikke vil straffe retfærdigt og efter fortjeneste, saa maa den enkelte handle paa samfundets vegne. Dette vilde nemlig føre til forvirring i samfundet og opløsning af dets lovlige orden, idet man ikke kan hævde samfundets lovlige orden ved en lovløs og uordentlig handling, selvom denne handling lader sig forsvare som den eneste rigtige i retfærdighedens, ja, maaske i kristelighedens navn. Jeg er heller ikke sikker paa, at J. K. senere fastholdt den opfattelse, han i saa henseende havde givet udtryk for i lærer Urup.

Humanismens repræsentant i skoleverdenen er magister

O. Th. Daaschou. Han er som skoleinspektør efter en paa rigsdagen nylig vedtagen skolelov paa sin første inspektionsrejse rundt til skolerne. Den lov, J. K. sigter til i 1909, er først bleven vedtaget i 1934; saa langsomt skrider tiderne.

O. Th. Daaschou skildres saaledes af J. K.: „en rigtig slave-sjæl af en husmandsdreng, en eller anden snottet Wille Thomsen fra Daaskov, der nu, med megen statshjælp, havde perfektioneret sig til at blive aandelig slavefoged. Han saa ham for sig endnu: stift, spidst tilstudset skæg, tætklippet skalp over det runde kranium med dets veltillavede hjernegrød i, — parat, mobil i enhver henseende, kendende pædagogikken og de dertil hørende apparater, som en tandlæge kender det menneskelige gebis og sine blankslebne instrumenter, der ligger i rad paa arbejdsbordet. Og saa: uden sammenhæng med noget levende i tilværelsen. Fremmed, ugudelig, kunstig, livløs som et udstoppet bæltedyr i et museum.“ Denne abekat, som det vel ikke er umuligt, J. K. har kendt en model til, skal nu reformere religionsundervisningen i skolerne efter en lov, som J. K. skildrer indholdet af, men som man endnu i 1934 kun har under forberedelse; den ønskes gennemført i rigsdagen af et flertal af folkeskolens lærere i vore dage. Loven gaar ud paa, at undervisning i bibelhistorie og tros lære fra lærerens side skal „fremføres, paa den ene side uden kritik, men paa den anden side uden noget forsøg paa religiøs agitation eller propaganda overfor børnene, fremstillingen maa være strengt objektivt refererende. Der stilles alene den fordring til læreren, at han viser ærbødighed overfor emnet.“ Desuden „indføres een ugentlig time religionshistorie, hvor de forskellige religioner og livsanskuelser fremstilles for børnene, ligeledes strengt objektivt referende.“

Endelig gør O. Th. Daaschou opmærksom paa, at „hele den moderne skoleopdragelse er grundlagt efter dette princip: selve undervisningen saa vel dens metode som dens emne, i det hele lærerens virksomhed i skolen, maa være præget af fasthed og uniformitet, hvorimod børnenes egen

opførsel, alt det, man tidligere henførte under begrebet opførsel og gav karakter for — maa være ganske tvangsfrit. Det er, fordi børnenes vilje skal udvikles, her maa altsaa behandlingen være gennemført human.“

Ogsaa i denne henseende var J. K. forud for det langsomt skridende i menneskesindet og i det borgerlige lovgivningsmaskineri, men hvad man ikke har naaet, er man dog paa vej frem imod. De nyeuropæiske skoletanker søger bl. a. at binde læreren og frigive børnene, akkurat som O. Th. Daaschou i 1909 forkynder for lærer Urup, at det skal være i en moderne skoleopdragelse; det er læreren og ikke børnene, der skal opdrages.

Jakob Knudsen var imidlertid klar over, at humanismen ikke kunde besejres ved kritik; han skildrer i bogens hovedperson humanismens modsætning. Med en sjælden klarhed og virkelighedstroskab er saavel O. Th. Daaschou som lærer Urup skildret. I 25 aar har disse skildringer staaet deres prøve; modsætningerne er vokset i klarhed, men ingen af dem er vokset fra deres skildring i 1909. Den humanisme, som J. K. skildrer og derefter retter sin kritik imod, ja, som han til tider hudfletter med sin haan, er den samme, som vi i vore dage møder i det borgerlige samfund, i tusinde skoler og hjem. Den eneste forandring, der er sket, er vel den, at humanismen i aarenes løb har naaet at gennemsyre menneskesjælen helt, ligesom den har naaet at gennemtrænge alle befolkningslag. Dens omraade er bleven større, men den selv er den samme. Man kan vel ikke paastaa, at humanismen endnu har taget hele magten, at den er bleven livets eneste retning, men for mange enkeltmennesker er den det aabenbart, og i samme grad som en eller anden ting bliver eneherkende og retningsbestemmende, slaar den et menneske med blindhed for alt andet, men ogsaa for bestemmelsen af sig selv og sin egen art i forhold til alt andet. En humanist er saaledes den eneste, som ikke ved, hvad humanisme er. Derfor opnaas der lidet eller intet ved at rette angreb med kritik eller haan mod humanismen. Skal den ødelægges,

maa den overlades til sig selv; den bærer forraadnelsen i sig fra sin fødselsstund. Dette har Jakob Knudsen indset, hvad man kan slutte deraf, at ikke en eneste af humanisterne i bogen „omvender“ sig. De fortsætter i deres menneskelige selvtilstrækkelighed og forlorne menneskelige idealisme, indtil denne lader dem forgaa eller omkomme — som præsten, hans hustru og deres lille datter, der omkommer i flammerne ved præstegaardens brand. Det er humanismen, der har tændt baalet, og det er humanismen, der hindrer de 3 mennesker i at blive reddede; der var tid nok til, at det kunde være sket.

Ja, hvor tiden skrider langsomt. Eller forholder det sig helt modsat? Har humanismen ikke brugt disse mange aar, hele dette aarhundredes første trediedel, til at vinde frem til sejren, eller dog den delvise sejr? Har den sejret for længe siden, saa den har brugt den sidste periode til at leve sig selv ud, til at forgaa ved sin egen forraadnelse? Er det derfor, tiden skrider saa langsomt, fordi det er en tid, der forgaar? Jeg er ikke i stand til at give svaret. Men hvordan det end forholder sig med dette, saa er jeg sikker paa, at humanismen ender med døden, fordi den aand, der er liv, overhovedet ikke er i den. Jeg er ogsaa sikker paa, at det eneste, der er humanismens modstander, nemlig aand, vil sejre, saa længe det sidste menneskehjerte, der er modtageligt for aand, ikke har hørt op med at slaa. Men sejren vil vindes i andre mennesker end humanisterne.

Det er dette, Jakob Knudsen lader ske i lærer Urup.

Opdragelsens vanskelige kunst bestaar i to ting: at fortælle og at befale. Opdrageren maa kunne disse to ting, og kan han dem ikke, eller hindres han i at udøve dem, da nyter alt det andet, han kan, ikke en smule. Her er det, humanisten lider skibbrud. Han kan ikke fortælle, og han kan derfor heller ikke befale. Eller omvendt: han kan ikke befale, i hvert fald ikke paa rette maade, og han kan derfor heller ikke fortælle. Det ene er det andets forudsætning. Men da fortællingen til syvende og sidst er hovedsagen, om befa-

gen end i mange tilfælde kan være lige saa vigtig, er det naturligst at sætte fortællingen forrest.

Lærer Urup udtaler sig saaledes: „for mig er den levende fortælling hovedsagen ved opdragelsen. Derfor kan jeg ikke nøjes med det objektive referat. Ved den levende fortælling fremtryller jeg en verden for børnene, og derved bliver jeg foreløbig en slags skaber for dem, der har deres hjerte og deres vilje i min haand og kan forme og danne deres væsen, som jeg vil, — for saa vidt da sligt er muligt for en, der kun er deres lærer, ikke deres far. Og naar saa jeg og den verden, jeg skabte for dem med mit ord, engang svinder hen for dem og mister sin kraft, — saa er jeg sikker paa, de vil have nogenlunde let ved at finde den sande Gud og skaber og finde sig til rette i den verden, han har skabt, nemlig virkeligheden.“

„Hr. Daaschou slog en rædselsfuldt skraldende latter op, som man slet ikke vilde have ventet sig efter hans øvrige vel tildannede væsen, — en ren røgterdrengelatter, vejrhæs og ru og fuld af spyt og hark.“ Det er den maskinfabrikerede humanists svar paa en tale, der rummer livets visdom. Den kultiverede humanist svarer anderledes. Han hører paa den tale, han ingen som helst forudsætninger har for at kunne forstaa, fordi livet for ham er indesluttet i ham selv, er noget aldeles individuelt, baade dets sorg og glæde, dets nød og strid og aand, alt er det kun en verden i ham selv — ja, og saa maaske lidt kristendom, hvis han er et kristent menneske. Han hører paa talen, og han aner ikke, at han misforstaar den helt. „Den levende fortælling“ bliver for humanisten til den livlige, ikke kedelige fortælling, en fortællemaade, der er en kunst.

„Det objektive referat“ lyder ikke godt, og humanisten omformer det da til „tingenes tale“. Det lyder meget bedre; det er ligesom lidt mere levende. Tingene kan jo ganske vist i sig selv ikke tale; derfor kalder man dem netop for ting. Og dog: det er kunsten, der fremgaar af de menneskelige evners virksomhed — at faa tingene til at tale.

Resten af talen er rigtignok meget uforstaaelig. Ingen kan vel i vore dage være saa brutal at ville have børnenes hjerter og vilje i deres haand, forme og danne deres væsen, som de vil. Et saa frygteligt ansvar kan og maa ingen paatage sig.

Her er vi ved sagens kernepunkt. Den levende fortælling er naturligvis ingen kunst, ingen livlig fortællemaade, men den er Guds aands brug af et menneskes ord. Den er levende, fordi livet er i den, aandens liv, og den er virkelig, fordi aandens liv er den eneste virkelighed, som bestaar i al evighed. En verden fremtrylles, en uhaandgribelig verden, men en verden, hvori hjerte og vilje genfødes af aand og næres af aand; troens verden, der alene er i stand til at forme og danne et menneskes væsen i forhold til det, der er absolut virkeligt — som sandheden selv.

Om fortællingens stof taler lærer Urup. Han siger: „Man bør fortælle om Grækenlands og Nordens guder eller om de nordiske konger med deres haandgangne mænd, eller om de gamle patriarker og om Jehova og hans folk -- helst om det altsammen, — det er hjemlige verdener, — det foruddanner børnene til at leve i den virkelige verden, hvor den sande Gud og Fader raader.“

Stoffet for fortællingerne er med andre ord: Israels, Grækenlands og Nordens mytologi og sagn og — Israels profetiske historie. Dette stof fører børnene ind i hjemlige verdener, foruddanner dem til at leve i den virkelige verden.

For O. Th. Daaschou er dette stof eventyr, der ikke har noget med den virkelige verden at gøre. Han forstaar ikke, at mytologi og profetisk tale er det billedsprog, aanden bruger, og at den virkelige verden ikke er den naturens verden eller den menneskelige selvtilstrækkeligheds verden, der forgaar, men den evige aandens verden. Det er sikkert nok, at hvis det drejer sig om at belyse og forklare den udvortes verden eller den sjælelige stofverden, alt det, der har døden som sin sikre udgang af en kortere eller længere tilværelse, saa er tingenes tale bedre end mytologiens og profeternes. Men lige saa sikkert er det, at hvis det er den virkelige ver-

den, aandens og troens evige verden, der skal oplyses, da er tingenes tale stumme røster. Aanden har sit eget levende sprog i mytologiens og profetiens billeder, det eneste sprog, der lyder i den virkelige verden. Herom kan der ingen tvivl være og har der ingen tvivl været i aartusinder — undtagen naturligvis for humanister, men de er lovlig undskyldt, da man ikke kan forlange, at en blind mand skal kunne se — hvad der, i aandens verden er dagklart, men i stoffets verden indhyllet i sjælens egne taagedunster.

Lærer Urup bruger det stærke udtryk om sig selv som fortæller: „derved bliver jeg foreløbig en slags skaber for dem, der har deres hjerte og deres vilje i min haand, og kan forme og danne deres væsen, som jeg vil.“ En saadan udtalelse vil vel lettest blive misforstaaet. Sagen er dog ganske lige til. Det er aanden, der i den levende fortælling meddeler sig til dem, der hører; men det sker med fortælleren som redskab. Nu er det aandens natur at herske i den verden, aanden selv skaber. Saaledes har aanden skabt en verden i det menneske, der fortæller, og hersker i den verden med liv og kraft, og den, der fortæller, véd dette, ser ind i det i sin tros glæde. Nu fortæller han, hvad han véd, og hvad han ser. De, der hører, ser og hører det menneske, der fortæller. De oplever i det, de hører, at en verden skabes i dem, og at den hersker over deres hjerter og deres viljer. De fornemmer det paa den maade, at den, der fortæller, former og danner deres væsen, som han vil. De standser derved, og der gaar maaske aar og dag, ja, maaske mange aar, inden de opdager den rette sammenhæng. Lad os tænke os, at et menneske staar og graver. Vi staar og ser paa det. Vi ser paa arbejdets resultat, og vi ser paa spaden, redskabet, der frembringer resultatet. Maaske kommer vi ogsaa til at se paa manden, der bruger spaden, eller maaske gør vi det ikke. Maaske kommer vi til at tænke paa, at det dog til syvende og sidst er manden, der graver, at det er ham, der ved spaden frembringer resultatet.

Lærer Urup forklarer dette saadan: „Og naar saa jeg og den verden, jeg skabte for dem med mit ord, engang svinder hen

for dem og mister sin kraft, — saa er jeg sikker paa, de vil have nogenlunde let ved at finde den sande Gud og skaber og finde sig til rette i den verden, han har skabt, nemlig virkeligheden.“ Den rette sammenhæng er nu opdaget. Man troede og maatte rent umiddelbart tro, hvad man saa, hørte og fornam, hvad man oplevede resultatet af, at det var fortælleren, der havde ens hjerte og vilje i sin haand, formede og dannede ens væsen. Men nu — maaske efter mange aars forløb — da han og hans fortællings verden er svunden hen, spærrer han ikke for udsynet, eller rettere, for synet ind i den ordets verden, hvori aanden lever og virker. Man ser ikke længere blot paa spaden og det resultat, den har frembragt i den jord, der er gravet; man ser paa manden, der graver. Den rette sammenhæng er da, at det er Guds aand, der hersker over hjerter og viljer og former og danner et menneskes væsen, som han vil.

Men forudsætningen for, at alt dette kan ske, er fuldkommen frivillighed fra det menneskes side, der skal tage imod. Man maa ville det, helt af egen drift, uden nogen form for tvang fra andre mennesker. Lærer Urup sætter hele sin lærergerning ind paa at hævde denne frihed — og han mister sin gerning derved. For lærer Urup findes der kun en eneste frihed for et menneske: friheden til at give sig ind under aandens herredømme. Denne frihed eller frivillighed maa et menneske gentage dag efter dag, men for hver gang, det er sket, er friheden ophørt, og et menneske er fuldstændig bundet. I kroppens verden forekommer frihed overhovedet ikke; alt er dér tvang. I aandens verden findes heller ingen frihed; aanden raader altbeherskende, saa der end ikke bliver plads for nogen form for menneskeligt ansvar. Men et sted, ingen forstaar hvor eller hvordan, i et skæringspunkt mellem disse to verdener, findes den menneskelige frihed. Den er der, som i et glimt, der straks slukkes, naar valget er sket. Og atter er glimtet der, som det næste lyspunkt, der slukkes. Men for os, der ikke har sanser fine nok til at opfatte lyspunkternes milliontedel af et sekund, ser det ud som en

ubruds streg — som den røde traad gennem vort liv. Deraf kommer den misforstaaelse, at vi mennesker ejer friheden altid, ejer den, som vi ejer et lommeur — til brug naar som helst eller til forglemmelse naar som helst, vi ejer det dog. Friheden ejer vi kun — for at miste den. Derfor maa et menneske indrette sit liv efter loven, og lovens udøvelse er tvang — udad og indad. Al frihed her er livets ødelæggelse og undergang. Men i en milliontedel af et sekund, der bestandig indtræffer, er tvang i samme forfærdende grad alt livs undergang. Lærer Urup nævner to eksempler herpaa. Han ønsker ikke, at noget barn skal høre hans fortællinger af bibelhistorien eller danmarkshistorien, hvis de ikke selv har lyst dertil. Hvis et barn skal kunne høre disse fortællingers indhold, det indhold, hvorved lærer Urup faar „deres hjerte og deres vilje i sin haand“, maa de i et eneste glimt have været inde i frihedens verden. Der gaar vejen ind til aandens verden — den eneste vej. Men inde i aandens verden hører al menneskelig frihed op; aandens herredømme begynder.

„Gud er kærlighed, ja. Men livet er strenghed, skønhed og orden“. Gud lokker eller tvinger ingen ind i sin kærlighed. Derfor gik vor Herre sin vej her paa jorden under livets strenghed, skønhed og orden, og han øvede aldrig tvang imod noget menneske. Skønt han gik med det bedste i sig, det bedste og største, som nogensinde har været set her paa jorden, nemlig Guds uendelige naade og kærlighed mod mennesker, uddelte han det ikke til hvem som helst, men gav det glad og gerne til hvert eneste menneske — om han end var nok saa ussel — der spurgte efter det. Og saadan, kun saadan gør han den dag i dag.

Vi gør vel i at rette os efter vor Herre, baade i livets strenghed og i dets vidunderlige frihed.

Aage Møller.

Kære Venner!

Vi har i dette Aar haft Brev fra adskillige af jer. Det har vi ogsaa haft i de foregaaende Aar; men en Del af Brevene i Aar har adskilt sig fra de tidligere Aars Breve derved, at de sidst modtagne ofte har indeholdt Udtalelser om Skolens Ve og Vel. I har stærkere end tidligere givet Udtryk for jeres Deltagelse i dens Trivsel. Maaske er dette kommet ganske naturligt derved, at de Vanskeligheder, Skolen denne Gang har at kæmpe med uden Tvivl er „udefra“ i Modsætning til tidligere, naar Aarsagen til Vanskelighederne kom „indefra“ — nemlig fra Aage Møller selv. Jeg tænker jo her paa de nazistiske Tendenser, der er *blevet Skolen tillagt*. Vi har af jeres Breve og af manges Ord forstaaet, at I, som kender Skolen, er aldeles klare over, at den ingen som helst Forandring til Nazisme er undergaaet hverken i indre eller ydre Henseende, men at den er sig selv lig i alle Maader og da i Særdeleshed i dens Længsel efter og Vilje til Forkyndelse af det Livets Ord, hvorpaa saavel et Folk som et Menneske kan leve og dø. Vi har været meget glade for at modtage Bud skriftlig eller mundtlig om denne jeres Klarhed. Det gjorde os godt og gav os Mod til fortsat Gerning her udenom al Slags Angreb for Nazisme af Mennesker og af et enkelt Blad.

En Gang for ca. 10 Aar siden husker jeg, at en Kvinde oppe i Jylland, som spurgte os, hvordan vi havde det her nede, blev helt forundret, da vi svarede: „saa dejligt, saa det er Fest hver Dag;“ hun saa paa os og sagde: „det kan I vel ikke mene?“ — Hun har ikke forstaaet eller kendt den Fest, som følger med Dagliglivets Gerning under Aandens Med-

virken, eller — for at tale mytologisk — kendt Urds Kilde og forstaaet, at hvis der øses hver Dag af den, saa er der ingen graa Dage, saa er der Fest over dem alle, hvad enten det er Sorgen eller Glæden, som er vor Gæst. Og Modet, det har nok ogsaa sin Kilde hos Urd. Naar da vort Mod sank, ja, næsten blev væk, saa var det vel, fordi ikke heller vi søgte hyppigt nok til Urds Kilde. Naar saa jeres kærlige Breve eller Ord kom til os, saa kunde det hænde, de hjalp os at finde Vejen igen. Mon I saa ikke forstaaer, at vor Tak til jer er dybt følt. Tak for, at I var med til at hjælpe os til atter at opleve Sandheden af det gamle Ord: Godt Mod er dagligt Gilde! Det skal være mit Ønske for jer i det nye Aar, at ogsaa I ofte maa sande disse Ord af Kong Salomon, ham, som Gud gav „Visdom“!

Glædelig Jul og hjertelige Hilsener.

Julie Møller.

EN MØRKNINGSTANKE.

Ogsaa i Aar vil jeg sende en Mørkningstanke til Røns hovedbogen. Naar Lyset begynder at svinde, først herinde i Stuen, men derefter udenfor, ude over Bæltet og Langeland, holder jeg altid Mørkning, om jeg da kan faa Tid og Lejlighed dertil. Og i Mørkningsstemningen lader jeg da Tankerne komme og gaa, som de vil.

Men da hænder det mig jævnlig, at den Tanke melder sig: Det er underligt, at det ikke gaar meget værre her i Verden, end det gør. Det skal indrømmes, at det gaar galt nok. Men det er alligevel mærkeligt, at det ikke gaar værre. At jeg maa tænke saadan, skyldes sikkert, at jeg paa en Maade bliver mere og mere Misanthrop. Dette græske Ord betyder jo noget i Retning af, at man nærer Mistillid, ja, maaske endda Foragt for Mennesker. Og det skal jo være og er vist ogsaa meget slemt. Men hvad — naar man nu staar overfor Menneskers Søllehed? Og hvor løber man ikke paa den? Forfængelighed, Indbildskhed, Selviskhed, Uselvstændighed, Snobberi, Smaalighed o.s.v., o.s.v. Siger vi ikke, at Tiderne er gale? Jo, men det er jo da Mennesker og dem alene, der er det. Tiderne er gode nok. Det er kun rent Falskneri, Forsøg paa at bortlede Skylden fra os selv, at tale om daarlige Tider, onde Tider, Krisetider, eller hvordan vi nu siger det. For der er jo da unægtelig slet intet i Vejen med Tiderne, men kun med Mennesker. Det onde er os ikke paaført, men groet inde fra. Vi er alle enige om, at det i Grunden aldrig har set mere mistrøstigt ud end i Dag — sandelig, der hades og der myrdes, lyves, bedrages, vendes op og ned

paa alt. Jeg ved ikke, om jeg husker ret, men lod ikke Henrik Ibsen Per Gynt te sig trodeligt, lod ham udstaffere sig og skabe sig som en Trolde? Men skaber ikke Tidens Børn sig saaledes paa alle Maader? Og saa kroer vi os endda af vor Oplysning, Udvikling, Fremskridt og Kultur, nærer den dybeste Beundring for os selv. Hvornaar har Mennesker været mere brovtende end netop i vore Dage? Ja, ja, det siger noget her at have Rekorden, men unægtelig synes jeg, at vi har den.

Er det for meget sagt?

Ja, naar jeg tænker Mørkningstanker, og de drejer sig om Mennesker og Tiden, saa melder sig ogsaa gerne den Tanke, som en af vore store Profeter gav Udtryk i Ordet: Langt mere værd end det røde Guld, det er sin Gud og sig selv at kende. — Og saa ved jeg nok med det samme, at een af Maaderne, hvorpaa vi Mennesker kan gaa uden om os selv, er den, at vi har travlt med de andre, vender Blikket udad, skønt vi jo aldrig kan lyve saa stærkt for os selv, at vi ikke ved, at vi er af eet Blod med alle de andre. Der skal Mod til at se sig selv i Spejl, hvis man da ikke er helt forblændet. I dybeste Forstand er vi da ogsaa dygtige til at gaa uden om os selv, fejge, som vi er. Og vi kan hjælpe os dertil ved mange Midler og paa mange Maader. Her er, som Johannes Jørgensen siger, vor Tid med dens utrolige Udventidighed saare gavmild mod os.

Nu, men jeg kan alligevel ikke, selv om jeg ikke glemmer den nævnte Betragtning, blive mildere stemt. Jeg ved intet falskere end f. Eks. Rationalisternes, Romantikernes og Kulturtilbedernes Menneskesyn. Det skal da være den Godt købsoptimisme, der forkynder, at vi Mennesker da endelig skal være Lystseere, fordi det er saa gavnligt for at overvinde Krise, Modløshed og Elendighed. Som om det hjalp at lyve for sig selv!

Og alligevel, jeg ved, at hvor sand end min Misantropi er, saa er den ikke hele Sandheden. For der er nogen, jeg holder af. Og alle, som har nogen, de holder af, ved det ogsaa. Og

Kærligheden tager ikke fejl. Man kan længe nok sige, at Kærlighed er blind, det er rigtigt, at det bliver dog først rigtig Lysets Rige, hvor den strømmer ind. Og saa fortæller den om, at hvor dybt faldne end vi Mennesker er, saa er der dog noget, som er værd at elske. Kærligheden er ura-tionel. Men det er alt det dybeste i Livet.

Og saa kan jeg i al Fald begynde at skimte, hvorledes det er muligt — trods alt — at det ikke gaar værre, end det gør.

Jeg forstaar ogsaa, at naar først vi er kommet hen i disse underlige Egne, kommer der let andre Tanker, der fører videre endnu, Tanker om Guds Kærlighed i Jesus Kristus, underlig forraadt, forhaanet og foragtet i denne Verden, men dog uovervindelig.

Men nu er Mørket helt faldet over alt, baade ude og inde. Og saa er Mørkningstimen forbi for denne Gang.

Anders Nørgaard.

INDTRYK FRA EN TYSK BONDEHØJSKOLE

Det er ikke Flensborg Fjord, jeg hører bruse, når jeg går herude eller blot åbner et Vindue. Det er dens store Moder, Østersøen. Bag den gråhvide Klitrække dernede begynder den, og den går i eet med Decemberdagens grå Himmel langt ude. Kunde man se så langt, så kunde man herfra se Øst om Bornholm til Sverrig.

Landskabets brede, lave Bølger minder om Vestsjælland, Korsør-Slagelse Egnen.

Landet her er i Middelalderen koloniseret mest af nederlandske Bønder, altså fra Egnen Syd for Ejderen og nedad mod Rhinen og Harzen. De bragte deres Byggeskik med: de store, enlængede Gårde med det mægtige høje Tag, hvorunder alt var samlet, Menneskebolig, Plads for Heste og Kvæg og for Avlen. Men kun i en eneste lille Fiskerlandsby i Pommern finder man endnu denne Type. Den blev i det store og hele afskaffet på Frederik den Stores Tid. „Den gamle Fritz“ var en sparsommelig Herre; han kunde ikke have denne Ødslen med kostbart Egetømmer; derfor befalede han, at ingen nye Bygninger af den Type måtte rejses. Bønderne måtte lystre, selv om de må have følt sig noget hjemløse til at begynde med i de nye Huse. I de gamle kunde Husmoderen fra sin Plads ved Arnen overse det ganske Hus og våge over, at alt var i Orden, både med Mennesker og Dyr. I de nye Huse var dette ikke muligt, men det måtte man vænne sig til.

De dengang nye Huse er nu de gamle; de passer med Landskabet, som de ligger dær med de lave Længer med Stråtag. De gør, at en Dansker ikke føler sig helt fremmed i Landskabet; de minder, som så meget andet her, om et Rodslægtskab.

Noget andet kendt, just ikke kært, møder man også her: de hæslige Bygninger fra før Krigen, fra omkring 1900, fra den Tid, da man ødelagde enhver Nybygning ved at pynte den ud med Spir og Stuk og Karnapper og alskens Kram, anbragt på den mest fordærvende Måde.

Berlin gør sig gældende her på mere end 200 km's Afstand. Værst er det naturligvis i Badebyen langs med Klitsterne og i Stationsbyen. Det er de Forekomster, som Jakob Knudsen (eller var det Johannes V. Jensen? — det kunde være dem begge —) kaldte „Fnat på Landskabet“.

Lad det være nok om dem.

Man er her på Stedet klar over dette Forhold. Skolen ligger her som en stærk og virksom Vilje til at komme bort fra denne Storstadens og Millionens Indflydelse. Det ses på Bygningen her og den hele Indretning. Der er over Skolen med dens stort svungne Gavllinjer og det massive Hjørnetårn en egen Tynge — den ligger fast på sin egen Jord. Gymnastiksalen — vi vilde kalde den en Hal — er et overmåde smukt Rum med Egetræsloft hvilende på mægtige Bjælker, overstrøget med Okseblod, hvad der giver en ejendommelig varm rødbrun Tone. Salen bruges også som Spisesal; Bænke og Borde er af Egetræ, ligeledes Panelet og de smukke, brede Døre. Særlig smukt var der i Går, da vi havde Adventsfest, med Adventskranse og mange Lys.

I Stuen, hvor jeg sidder og skriver, er der hjemmevævet Møbelstof og Gardiner og Bordtæpper og Forhæng for Boghylden. Der er nogle unge Piger her, som lærer Husgærning, de har 6—7 Vævestole i Gang.

Lørdag Aften havde vi Folkedanse i Salen — ingen moderne Danse forekommer her, de bliver gjort latterlige, og så bliver man ked af dem. Vistnok alle de unge Piger var i

hjemmevævede Kjoler — og ikke en eneste var kortklippet!

Forøvrigt — man sagde til mig: Vi danser kun pommer-
ske Folkedanse her. Men der var både Rheinlænder og
„Lotte gik“ og andre gamle Bekendte imellem.

Skolen vil arbejde sådan, at man mere og mere fjerner sig
fra de sidste Slægtleds fremmedartede Påvirkning, fra Stor-
stadvæsenets nivellerende og dermed personlighedsødelæg-
gende Værk — så at man vender tilbage til Bondens natur-
lige Tilværelse i hans egen Livskreds, med dens hjemme-
skabte Ro og Hygge, og til den personlige, sjælelige Sikker-
hed i alle Afgørelser, som var Bondens dyrebare Eje, og som
han havde, netop fordi han var *hjemme* i sin egen Livs-
kreds, men som de mange såkaldte moderne Indflydelser har
centrifugeret ham ud af.

I denne Ånd arbejder Skolen her, og gør det med Stolt-
hed. Naturligvis véd man, at man ikke kan skrue Historien
tilbage, og kun hvad man kan gøre, uden at det bliver Unat-
tur, indlader man sig på.

Derudover skal Bonden lære, at han er et Led i en le-
vende Organisme, som hedder *det tyske Folk*. Og at dette,
Folket, har et Førstekrav på ham og alle hans Kræfter.

Dette, at høre til et Folk, er en herlig Ting; det giver rige
Gaver, og det stiller store Krav. Og det medfører Respekt
for andres Egenart.

Man mærker sig uvilkårligt følgende fra en Undervis-
ningstime: der er Tale om de forskellige Mundarter i Pom-
mern, og man kommer da til at nævne Kaschuberne; det er
en slavisk Stamme, hvoraf en Del bor i Østpommern, op til
den polske Grænse; de har deres eget Sprog, ikke Polsk og
ikke Litauisk, men beslægtet med disse. Der bliver nævnt, at
endnu kan mange gamle kaschubiske Koner ikke gøre sig for-
ståelig på Tysk. En af Eleverne, som har sit Hjem i de
nævnte Egne, ler deraf. Forstanderen griber straks ind:

„Jamen det er ikke til at le ad. Det er kun naturligt, at
de Folk beholder og plejer deres eget Sprog. Vi må netop
ud fra vor Tankegang ønske og fremme det. Det er Førerens

Vilje, at enhver Stamme og ethvert Folk netop skal finde sig selv og være sig selv. Det er det, vi arbejder på her i Pomern, og det må vi respektere også hos de andre.“

Højskolen her er afgjort ikke et Sted, hvor man kommer sammen og „udveksler Tanker“, som det hedder. Her er ikke Torveplads for Livsanskuelser; her er kun een, og Ungdommen erhverver den ved at være lydige mod dens Krav, også helt ud i det ydre.

Jeg mindes en Samtale, jeg havde med en Tysker, som en Vinter igennem havde opholdt sig på en stor dansk Højskole — hvilken kan være ligegyldigt, da det følgende turde gælde adskillige. Han sagde bl. a.:

„Man venter, når man kommer til et sådant Sted, at der dær er et åndeligt Førerskab at finde, at Skolen har en Linje, en bestemt Vej, at vise sine Elever. For hvad er en „førende“ Ungdomsskole, når den ikke har det?“

I Stedet for får vi en Mængde dygtigt leveret Oplysning om alle mulige Retninger og Veje, men det Ansvar at vise hen til een som den rigtige turde Skolen ikke påtage sig. Formodentlig gik Ungdommen ud af denne Skole mere forvirret end den kom. Den vidste mere om alle mulige Menneskers Forsøg på at finde Vej og Sti i Tilværelsen, men velsagtens mindre end før om sin egen Vej — hvis denne da ikke lå fast i Forvejen.“

Dette er i alt Fald ikke Tilfældet her. Her ønsker man helt bevidst at føre Eleverne ind i en bestemt Verden, med bestemte Opgaver — og med Fornægtelse af eller Kamp imod alt det, der ikke hører den Verden til.

Og, vel at mærke, man er inderlig overbevist om, at den Verden er den tyske Ungdoms egentlige Hjem, hvor Personligheden kan udfolde sig både dybest og rigest.

Jeg har været her for få Dage til at kunne belægge mine Indtryk med mange Eksempler; men de er sikre nok; man tager ikke fejl af Viljen eller Tonen her.

Hermed en hjertelig Hilsen til gamle Elever med Ønsket om en glædelig Jul og et godt År for det, vi har kært!

M. P. Ejerslev.

HILSEN FRA ABILD

Det er søndag aften, og vore fem elever er i aften budt ud til et nybyggerpar, som har bygget gård her ude i sommer. De har i den sidste tid været beskæftiget der ude hver eftermiddag med at kulegrave jorden omkring huset, hvor haven skal anlægges; nu er de færdige, og det giver anledning til et lille gilde.

Vi to „gamle“ sidder da ene hjemme og passer børn og „butik“. Det gør godt med sådan en fredelig aften. Den sidste uge har været urolig og travl med møder af forskellig art næsten hver aften. Det forestående menighedsrådsvalg sætter sindene i bevægelse. Vi har prøvet at få alle danske til at samle sig om en liste; men det mislykkedes. Det viste sig, at klasse- og partihensyn gik forud for det danske, så nu får vi tre danske lister mod én tysk. Det er sørgeligt, men sandt.

Vi har i vinter 14 unge her fra egnen i efterskole de tre eftermiddage om ugen. Det er morsomt, men giver os også fuldt op at bestille.

Vi nyder at være færdige med ombygningen; alt er nu, som vi kunde ønske det i så henseende. Den 12. august indviende vi vor nye sal. Det var en stor dag for os, og en stor glæde var det for os, at Åge Møller kom her ud med hele sin familie og holdt indvielsestalen. Vi har også flere gange været på besøg med vore elever i Rønshoved, og vi håber også, at forbindelsen i fremtiden må blive bevaret; vi synes slet ikke, vi kan undvære den.

Nu nærmer vi os jul. Dan og Erik taler om den store begivenhed hver dag, Povl lytter til med store øjne uden at forstå noget af al den ukendte herlighed, som de to store drømmer om:

Vor julehilsen til alle gamle venner skal da være, at vi som disse små må gå julen i møde i fuld forvisning om, at vi som de må se ind i Guds riges herlighed, fordi vi véd, at vejen er banet og borgeledet åbnet, ja at Guds rige er kommet til os, der sidder i mørkets og dødens skygger. Ja, dermed ønskes I alle en god og glædelig jul.

Abild den 25. novbr.

Karen og Folke Trier Hansen.

LIVETS RET

I den årsberetning, „Det unge Grænseværn“ har udsendt i dette efterår, skriver formanden, lærer Marcussen, bl. a. følgende: „— Ledende tyske Statsmænd har siden fremhævet, at de respekterer andre Nationaliteters Vilje til Selv-hævdelse og Uafhængighed, men viser vi ikke selv en saadan, maa det ikke undre os, om man en skønne Dag ikke skulde finde noget at respektere fra tysk Side. Hvis ydermere ved Forsømmelse fra dansk Side tysk Sprog, Tænke-maade og Kultur skulde vinde frem, vilde det nytte os lidet at kunne paapege vor historiske Ret til Sønderjylland, thi vi vilde da have forspildt den langt vigtigere: *Livets Ret*.“ —

Hvad mon dette nu vil sige? Hvad er „livets ret“ egentlig for noget? Er det noget andet end den historiske ret? Et eksempel kan måske vise, hvad det drejer sig om.

I stenalderen var Danmark dækket af store egeskove. Egen var da det herskende træ i landet. Men så trængte bøgen ind sydfra og gav sig i kast med egen. Det blev en kamp på liv og død mellem de to, en ubarmhertig kamp, der førtes med alle våben. Men bøgen var den stærkeste, — skønt egen var den kraftigste. Den sejrede og erobrede sluttelig hele landet fra egen. Og nu er bøgen frem for alle andre vort nationale træ. — Spørgsmålet er imidlertid, hvem af de to der nu havde mest ret til landet. Ja, egen besad åbenbart den historiske ret; derom er ingen tvivl. Men den slags bryder livet sig aldrig om. Bøgen vandt sig ret til landet i kraft af, at den var den stærkeste. Livets ret er her det samme som *den stærkes ret*, og sådan er det overalt i naturen, hvor

den uundgåelige kamp for tilværelsen stedse må føres og føres absolut hensynsløst. Man kan synes, det er brutalt og uretfærdigt, men således er nu engang livets love. Kun den stærke har ret til at leve. Kun den stærke giver livet medhold. Den svage er dømt til undergang.

Sådan er det i naturen, men sådan er det også i menneskelivet, hvor dette får lov til at udfolde sig nogenlunde naturligt, som det f. eks. gør det i primitive samfund. Men når kulturen har nået en vis højde, kommer menneskene i deres overvættets klogskab og barmhjertighed pludselig i tanker om, at dette er dog for galt. Hvorfor skal den svage dog ikke også have lov at leve? Og så indretter man samfundet og lovene på kunstig vis ud fra det overmåde retfærdige synspunkt, at enhver, der bliver født til verden, dermed også har ret til at leve. Man bliver jo tvunget ind i tilværelsen uden egentlig først at have givet sit samtykke dertil, og derfor må man da også have ret til at kræve en vis portion lykke, hvad enten man så er stærk eller svag.

„Fødsel giver ret til livet“, det er den tankegang, der ligger til grund for en stor del af forrige og indeværende århundredes foreteelser. Derfor sørger den moderne lægevidenskab omhyggeligt for at holde liv i alle nyfødte, er de end åndssvage eller på anden måde ganske uskikkede til at leve og få noget ud af livet. Derfor sørger statsmagten lige så omhyggeligt for, at det menneske, der måske ikke har videre lyst eller evne til at bestille noget, dog kan få sit udkomme, for han har jo samme ret til livet som alle andre. Det samme er nær ved at gælde forbryderne. De har heller ikke bedt om at blive født, de kan end ikke gøre for, de er forbrydere — det må jo enten skyldes arv eller de kår, de er opvokset under — selvfølgelig har de ret til livet, og vi andre ikke ret til at tage det fra dem.

Det er en human tankegang, der her gør sig gældende, en tankegang, der ganske sikkert rummer store og smukke idealer. Der er bare det kedelige ved den, at den er så forbistret lidt i pagt med det virkelige liv og dets love. Men livet lader

sig ikke spotte! Det skal nok sørge for, at disse love træder i kraft trods alle vore hundekunster og forsøg på at omgå dem. De mennesker, der ved hjælp af samfundet eller på anden måde slipper uden om en kamp for tilværelsen, hvad enten denne kamp er af økonomisk eller åndelig art, de lærer sikkert aldrig at værdsætte livet; det bliver for dem en selvfølge og ikke det, det er: en betinget gave. Livet bliver for dem kun en tom skyggetilværelse, uden indhold, uden fylde. Således hævner livet sig på dem, der vil snyde sig til det, ved at nægte dem sin værdi.

„Fødsel giver ret til livet,“ siger menneskene. „Nej,“ svarer livet selv, „fødsel giver mulighed, men kun den har ret til at leve, der forstår at hævde sig i livets kamp.“ Livet findes og vindes kun på valen side om side med døden. Det er en gammel sandhed, som menneskene ofte er tilbøjelige til at glemme.

Nu er det imidlertid værd at lægge mærke til, at selv i naturen er det sådan, at kampen for tilværelsen i sidste instans aldrig gælder hævningen af det enkelte individs liv, men altid opretholdelsen af artens liv, af slægtens liv. Den enkelte må ofre sig til fordel for det, der er større end den selv, og naturen giver os ofte smukke eksempler på en sådan ubetinget selvhengivelse.

Dette kan vi mennesker have godt af at tænke på engang imellem; thi hvor meget mere bør det samme princip da ikke gælde i vort liv, der så afgjort er anlagt til noget langt højere.

„Livet vindes aldrig, hvis ej det sættes ind!“ Således lyder en linje i Schillers „Reiterlied“. Det er den betingelse, der knytter sig til livet, hvor det skal være virkeligt og ikke et skin. Men at sætte livet ind for det, man har kært, betyder jo intet mindre end at være parat til at dø for det, om det gøres nødvendigt. Og det er ingen let sag, må vi erkende; det er svært — i modsætning til, som der står i den sang af Chr. Richardt, vi ofte synger. Dertil kræves et vist mod, det vil sige en vis styrke, vel at mærke ikke styrke som noget ydre legemligt, men som en indre åndelig kraft. Således op-

fattet gælder da den samme lov inden for åndens verden som for naturens verden, at *kun den stærke har ret til at leve*, thi kun den stærke besidder det mod, livet er ubarmhjertigt nok til at kræve som en betingelse for at få lod og del i dets gave.

I sit nummer af 24. novbr. d. å. bringer „Politiken“ et interview med den unge forfatter Marcus Lauesen. Denne udtaler heri, at han til det yderste vil sværge til den omgangsform mellem mennesker, som vi kalder demokratisk humanisme. „Hvad er da egentlig Humanismen?“ spørger „Politiken“. Hertil svarer Marcus Lauesen (efter „Politiken“): „Humanisme er ingen Ting. Humanisme er en Mangell Humanisme er Mangel paa Brutalitet og Raahed —.“

Han kunde gerne have tilføjet: mangel på liv, thi *hvis humanisme virkelig ikke består i andet, da har det ikke meget med livet at gøre*, i hvert fald ikke med den form for liv, jeg kender; det skal jeg villigt bekende. Livet er nu engang brugt og hensynsløst, livet er ubarmhjertigt i sine krav.

Hertil vil mange muligvis sige: „Dette er hård, ja, ukristelig tale.“ Jeg vil dertil svare, for det første, at det nytter ikke at foregøgle os et liv, som vi gerne vilde have det, når det ikke er i overensstemmelse med virkeligheden; den må vi tage, som den er, hvad enten den passer os eller ej. For det andet vil jeg henvise til lignelsen om de betroede talenter (Matthæus 25, 14—30). Siges det ikke her klart og tydeligt, at den, der ikke har mod til at sætte ind, den, der er bange for livet, altså den svage, han har forspildt sin ret til livet. Dommen fældes ubarmhjertigt, uden omsvøb. — Men opfører den, der tror, han har ejendomsret til livet, blot fordi han er født ind i det, opfører han sig ikke nøjagtigt som manden med den ene talent? Og er det ikke en gængs måde at opfatte tilværelsen på?

Vi må gøre os klart, at alt, hvad vi ejer og har, er betroet gods, det være sig det liv, vi lever, den jord, vi bygger på, det land, vi har arvet fra vore fædre. Vi bilder os vist for

ofte ind, at vi har fri rådighed over vort liv, hvad enten det så er enkeltmandens eller folkets, det drejer sig om, at vi har lov til at skalte og valte med det efter forgodtbefindende. Vi glemmer, at vi råder ikke selv vor skæbne. Derimod står vi til ansvar, ikke for os selv, men for noget langt større. Er vi os ikke dette ansvar bevidst, kan det få skæbnesvangre følger. Slår et folk sig til ro, når landegrænsen er sat, i den tanke, at nu er det hele i orden, bærer det sig jo også ad som manden, der gravede sin talent i jorden. For sent vil det erkende, at det koster at leve. Det koster mod, mod til at sætte alt ind, uden garanti af nogen art. Den, der mangler dette mod, er altid svag og har altid uret.

Det kan vi danske ikke høre for tit, for der ligger vist en af vore store svagheder, om vi ellers vil være ærlige. Vor officielle politik går altfor ofte ud på at vige og vige. I god overensstemmelse hermed er det ikke ualmindeligt at høre udtalelser om, at vi i 1920 ikke alene fik nok, men vi fik oven i købet altfor meget. En sådan tale tyder ikke på nogen stor ansvarsfølelse.

Vi danske, vist specielt vi nord for Kongeåen, er tilbøjelige til at nøjes med at trække foden til os, hver gang der bliver plantet en hæl på den. Det kan se meget smukt og ædelmodigt ud, men betyder det mon alligevel ikke, at der er noget i vejen med vor livskraft, vor vilje til at hævde os? „Ja, men vi kan jo ikke hævde os uden med fare for at komme i krig,“ siges der. Nej, måske. Men der gives også tilfælde, hvor krigen, trods alle dens rædsler — dem, som ikke mindst vi, der er unge, gruer for at komme til at opleve — og trods et sandsynligt ydre nederlag, alligevel er at forcere trække frem for at svigte det, der er os betroet. „Den, der vil frelse sit liv, skal miste det,“ hedder det. Mon det ikke også gælder i denne forbindelse?

Det er en ond tid, vi lever i. Mangt og meget slås i stykker. Fremtiden truer os med et ragnarok af en sådan art, at

den blotte tanke får det til at løbe os iskoldt ned ad ryggen. Man spår os Europas undergang og kulturens forfald.

Men værre end alt dette vilde det dog være, om det danske folk gik til grunde, blev et levende lig, ikke på grund af ydre angreb, men fordi det havde fået en indvendig skade, fordi det havde forsyndet sig mod livets love. Der er visse ting, der kunde tyde på noget sådant, bl. a. den selvopgivelse, der kommer til udtryk i de alt for kendte ord: Hvad kan det nytte?

Under sådanne forhold er det glædeligt at høre „Det unge Grænseværn“ klart og tydeligt fremhæve, hvad det er, der står på spil. Det er livets ret, det gælder at erhverve og bestandig erhverve på ny. Måtte det blot blive forstået. — Men samtidig må vi gøre os klart, hvad det koster!

Frede Bording.

.

NYT OM GAMLE ELEVER

Saa begynder vi igen at fortælle lidt om de største Begivenheder i de gamle Elevers Liv og Færden. — Saa længe vi er sammen her paa Skolen, da lever vi jo med i hinandens Begivenheder, men naar der er gaaet nogle Aar, saa kniber det med at holde Forbindelsen vedlige paa den Maade, og til sidst ved man knap rigtig, *hvor* eller *hvordan* man skal finde hinanden, om den og den er gift og hjemfaren eller rejst til fjerne Lande maaske. Den levende Forbindelse gamle Elever imellem, som bestaar, selv om Brevskriveriet m.m. maa lægges paa Hylden, den gror bedre, naar man ved lidt om de ydre Kaar, ens gamle Kammerater lever under. Derfor tror vi, at I vil være glade for igen at høre nyt fra hinanden, og vi siger Tak for de Meddelelser, der er kommet til denne Gang og beder jer om stadigvæk at sende Bud hertil, naar der „sker“ noget for jer selv eller jeres Kammerater.

1921—22. Lago Møller har i Tidens Løb lagt sig 6 — seks — Sønner til.

1922. Kristine Hansen, Holmdrup, virker som Kontrolassistent. Karen Petersen (se „Dagbogen“).

1922—23. Viggo Jensen Brændgaard, Bestyrer af Landbruget her 1927—29, holdt Elevmødedagen Bryllup med Else Hune (Elev 1927 og 1931—32). De var her Adventssøndag paa en kort Visit. Deres Adresse er: Hygum Østergaard, Esbjerg. Holger Nielsen, i sin Tid Gartner og Gymnastiklærer, er ogsaa blevet gift. Han har sit eget Gartneri i Tranebjerg.

1923. Thyra Damgaard er gift og hedder nu Fru Jensen Gerstrøm; hun bor Stenbjerglund, Farre.

Ingrid Marie Thomsen er Sygeplejerske.

1923—24. Jens Barsballe er blevet gift med Didde Beck Thomsen (Elev 1926). Om Peter Frederiksen, Alfred Lund og Karl Larsen ved jeg kun, at de er blevet gift.

1924. Ingeborg Vejby Nielsen er blevet gift, Ragnhild Hjort og Karoline Schelde ligesaa. Sidstnævnte hedder Nedenskov og bor i Andst.

1924—25. Aksel Lund blev forrige Efteraar gift med Anna Nielsen (Elev 1933). De har en Gaard paa Randerseggen. Hans Sørensen og Ingrid Larsen (Elev 1932) har holdt Bryllup for vist snart et Par Aar siden. Om Hasle Nielsen kan jeg kun oplyse, at han er gift.

1925. Line Hørlyck holdt i Pinsen 1933 Bryllup med Bibliotekar Fr. Momsen, Flensborg. Det første Aar boede de i København. Nu har de slaaet sig ned i Flensborg. Adresse: Turnierstrasse 1^a.

1925—26. Marius Knudsen har overtaget sin Fædrengaard. Niels Brystrup og Erild Nielsen (Elev 1931) har holdt Bryllup for ca. 1½ Aar siden. Saa vidt jeg ved, har de overtaget Niels' Hjem.

Den 9. Maj blev Christen Hillersborg gift med Laura Pedersen (ogsaa Elev 1931). Deres Adr. er Vandborg Hede-gaard, Bonnet. Ogsaa Anders Aagaard, Haakon Jensen, Hans Hinrichsen og Th. Kjelstrup er blevet gift.

1926. Didde Beck Thomsen (se Aargang 1923—24). Kirstine Christensen, ogsaa kaldet Kis, er paa Ankerhus for at uddanne sig til Husholdningslærerinde.

Jenny Nørgaard, gift Christensen, har haft den store Sorg at miste sin Mand. Jenny var Elev her sidste Vinter, hvor hun især arbejdede med Vævning. Hun har siden været i København en Tid for at lære noget mere.

Marie Bjerre er i Vinter 2. Aars Elev paa Askov.

Marie Nørby har ved Giftermaal faaet Navneforandring til Rasmussen. Hun bor i Lemvig.

1926—27. Harald Houmøller er blevet gift og bor paa Falster.

Poul Nygaard og Karen Lauridsen (Elev 1931) har været gift i snart et Par Aar. De har overtaget Pouls Fødegaard.

Jørgen Nordtorp Jørgensen er ogsaa blevet gift og har overtaget sin Svigerfars Ejendom. Hans Adresse er nu: „Aagaard“, Sdr. Næraa, Aarslev.

1927. Titte Hagedorn og Gunner Midtgaard (Elev 1928—29) blev gift i April 1933. Det første halve Aar var de Bestyrerfolk paa en Ejendom lige uden for København. Det sidste Aar har de været „selvstændige“. Deres Gaard hedder „Skovdal“, pr. Christiansfeld.

Magda Hillersborg er efter at have taget Forskolelærerindeeksamen blevet gift. Hendes Mand er Gaardejer og hedder Johs. Sloth. Adressen er: Mondrupgaard, Nøddelund, Bjerringbro.

Rigmor Høgsbro er nu uddannet Sygeplejerske.

Inger Feilberg Jørgensen er Lærerinde i København. Saa vidt jeg husker, er hun ved Caroline Mathildes Skole.

Kathrine Jessen er gift og bor i Fredericia.

Gudrun Nyborg er ogsaa gift, hun bor i Amerika, Adr.: G. Thomsen, 2011 Ewans Avenue, Cheyenne, Wyoming, U. S. A.

Ester Sophie Møller og Marie Barsballe er blevet gift, henholdsvis med Tømrer Dreisen, Sdr. Vilstrup, og Didde Beck Thomsens Broder.

1927—28. Niels Kobberø har holdt Bryllup for snart mange Aar siden. De har 3 Døtre.

Niels Skov er blevet gift med Anna Sølbæk, ogsaa Just Andersen, Th. Sølbæk og Aage Petersen er gift og hjemfarne.

1928. Else Hune (se Aargang 1922—23).

Frida Boesen er gift Høstgaard. Hendes Adresse er nu: Elisabethsminde, Skærbæk, Taulov.

Ogsaa Ingeborg Fredslund er blevet gift. Hun hedder nu Jespersen og bor i Lejrskov, Lunderskov.

Astrid Mygind har været gift i flere Aar. Hendes Adresse er: A. Linding, Frøslev, Padborg.

Marie Jensen Brændgaard blev i Sommeren 1932 gift med Villiam Sønderby (Elev 1928—29). Gaarden, de har, hedder Sdr. Bjerg og ligger i Fjaltring, 2 Mil fra Lemvig. De er altså blevet paa deres Hjemegn.

1928—29. Gunner Midtgaard (se Aargang 1927). Hans Jespersen er gift med Rigmor Enevoldsen (Elev 1929) og bor i Humlebæk.

1929. Astrid Noe Nygaard er blevet Lærerinde i en af Københavns Kommuneskoler. Hun bor sammen med sin Mor og Broder Hvidkildevej 7^s, København.

Anna Elisabeth Munk er blevet Sygeplejerske.

Eva Moestrup er gift med Brugsuddeler Braae, Linde, Spentrup.

Augusta Fenger Næsgaard holdt Bryllup med Martin Thule Hansen i September Maaned i Aar.

Ragnhild Larsen er gift og bor i Aabenraa. Hendes Mand er ansat i Kriminalpolitiet. Hans Navn er Rein Jensen, Adr.: Nr. Chaussé 49.

1929—30. Thorstein Kristiansen har taget Sløjdlærer-eksamen paa Sløjdskolen i Askov og er nu i Gang ude hos Folke Trier i Abild.

Hans Thomsen har i flere Aar været gift med Sigrid Damgaard. Kristian Andersen er ogsaa blevet gift.

Svend Høgsbro uddanner sig til Arkitekt paa Kunstakademiet.

1930. Magda Damgaard er gift Petersen, Adr.: Sofielyst, Addit. Ogsaa Sigrid Nielsen, Christiane Mathiesen og Rigmor Hillersborg er blevet gift.

Erna Hansen er Elev her i Vinter. Hun har særlig kastet sig over Vævningen.

Gudrun Simonsen er Elev paa Sygeplejeskolen i Testrup, Ingeborg Harsløf er begyndt som Elev paa Bispebjerg Hospital i København.

Henriette Gubi og Herdis Eskesen er blevet gift. Herdis tog først Husholdningslærerindeeksamen paa „den Suhrske“ i København. Hendes Mand hedder Hans Thomsen, Adr. er Kallerupgaard, Hedehusene.

1930—31. Ellen Petersen læser til Student paa Høng. Ellen Sørensen er paa „Ankerhus“ for at uddanne sig til Husholdningslærerinde.

Valdemar Theilgaard og Rebækka Solvang har været gift i flere Aar. De har en Gaard i Rinkenæs.

1931. Laura Pedersen og Erild Nielsen (se Aarg. 1925—26).

Else Hansen har i flere Aar været gift med Knud Aage Jensen (Elev 1931—32). Deres Adresse er Egebøllehøje, Danemarre, Lolland.

1931—32. Knud Aage Jensen (se ovenfor).

Alfred Truelsen er paa Askov for 2. Gang.

Vagn Lægdsgaard læser til Student i København.

Poul Alfred Andersen er i Siam, hvor han arbejder i en af Ø. K.s Plantager. Han skal antagelig blive der i 5 Aar.

Marie Eggert er paa Husholdningsseminariet „Ankerhus“, Sorø.

1932. Ingrid Larsen (se 1924—25). Edith Rahbek er blevet gift. Astrid og Ingeborg Skovmand Jørgensen er begge blevet gift. Astrid hedder nu Christensen og bor Elmelund, Restrup, Sønderholm. Her stod Ingeborgs Bryllup nu i Efteraaret. Ingeborgs Mand hedder Gustav Nielsen. De bor i Aabybro.

Edele Galsgaard blev gift kort Tid efter, at hun havde været Elev her. Ogsaa Maren Søndergaard har holdt Bryllup. Hun hedder nu Larsen, og Adressen er Damgaard, Aabybro. Den anden Maren er paa Væveskolen i Sønderborg for at uddanne sig til Vævelærerinde.

1932—33. Hanne Noack læser til Børnehave lærerinde, Grethe Hørlyck og Kirsten Eskesen er paa Askov, Mads Hillersborg og Simon Simonsen paa Graasten Landbrugsskole. Johs. Hamann, Anders Have og Tang Sørensen er truffet sammen paa Ladelund.

Poul Møller og Niels Engvang læser ved Landbohøjskolen i København.

Gunner Pedersen er blevet Bestyrer af Skolens Landbrug, efter at Niels Holger er rejst til Sjælland.

1933. Irene Sunesen er begyndt at læse til Student i Aarhus.

Eva Petersen er i England — som Kokkepige.

Anna Andersen er blevet gift og hedder nu Nielsen. Hendes Adresse er uforandret Refsømark, Sommersted.

Johanne Holst begynder efter Nytaar som Sygeplejeelev paa Sygehuset, Nykøbing M.

1933—34. Signe Momsen er paa Væveskolen i Sønderborg som Væverske.

Signe Eskesen læser til Børnehavelærerinde paa Borups Højskole i København.

Verena Matter var i Sommer Elev paa Ollerup Højskole; derfra cyklede hun sammen med nogle Kammerater hjem til Svejts og tilbage igen. I Vinter er hun paa Tärna Højskole, Sverige.

Kolstrup, der var Lærer her sidste Vinter er blevet taget til Kornetelev, Adressen er: Artilleriets Befalingsmandsskole, Baadsmadsstrædes Kaserne, København K.

1934. Rigmor Pedersen er blevet gift og bor paa Sjælland.

Dette er, hvad jeg har kunnet samle; meget er mangelfuldt, og noget har I maaske vidst i Forvejen. Men et og andet nyt har der dog maaske været iblandt.

Mine bedste Hilsener og Ønsker for Julen og det ny Aar.

Musse.

Kære gamle Elever!

Julen nærmer sig og med den Aarsskriftets Udsendelse, og skønt jeg ikke mere er paa Skolen og altsaa egentlig ikke har nogen Adkomst til at skrive i Aarsskriftet, som Elevforeningen udsender som et Bindeled mellem Skolen og dens tidligere Elever, føler jeg altid Trang til at sende jer en Hilsen, som jeg har haft den Lykke at være sammen med paa denne Skole. Og I, som har været Elever efter September 1930, og som ikke kender mig og vel ikke engang læser dette Brev, I er dog med i mine Tanker og Forhaabninger, naar de drejer sig om Ungdommens Liv og Indsats i Almindelighed og Rønshovedelevers i Særdeleshed.

Mon en og anden af mine gamle Danskelever mindes, at de har skrevet i Diktat engang et Stykke, som hed: I Skoven af C. Hostrup? Han taler heri om Skoven som den Nabo, han saa at sige daglig har hilst paa, talt med og faaet kær. En af mine Naboer er en saadan dejlig dansk Bøgeskov, som jeg tit og mange Gange har Glæde og Berigelse af at hilse paa. Som nu i Dag, en stille, mild Novembersøndag. Gaar man i Skovkanten, hvor man helst gaar hele Sommeren igennem for at lade Øjet hvile paa det blaa Bælt og de lyse, skønne Kyster i det fjerne: Fyns, Nørre- og Sønderjyllands, kan det ikke nægtes, at man ser en Del baade trist og grimt. Vandet og Kysterne slører sig til, og man undgaar derfor ikke det triste Syn af visne, sammenrullede Blade, afbrækkede Grene og uplejede Saar paa de ikke altid lige kønne Stammer. Men gaar man saa *blot* ind i Skoven og følger Stierne og Vejene derinde, idet man vender Øjet *opad* og *fremad*, maa man Gang paa Gang staa stille i Undren og Betagelse. Hvor er der meget smukt og fint ogsaa i Efteraarsskoven med de varme, rige Farver og de faa Fuglestemmer!

Og saa kan det ske, at Sindet stemmes, som det gjorde

det i den lyse Foraarskov eller i den mørke, fyldige Højsommerskov, ja, og i Vinterskoven, der „ser ud som et Julkort“, som et af Børnene udtrykte sig, engang jeg gik sammen med dem i en tindrende hvid Vinterskov, og der hviskes noget om den enkle Skønhed og Rigdom, som aabenbares, hvor — med en lille Omskrivning — „Støvet hviler i sin Skabers Haand, og alting leves i Naturens Orden“, og om den særegne Fasthed og Ro, som kan være selv i Ensomheden og Ubemærketheden, for Skoven staar jo ene og til de fleste Tider upaaagtet af sine Omgivelser.

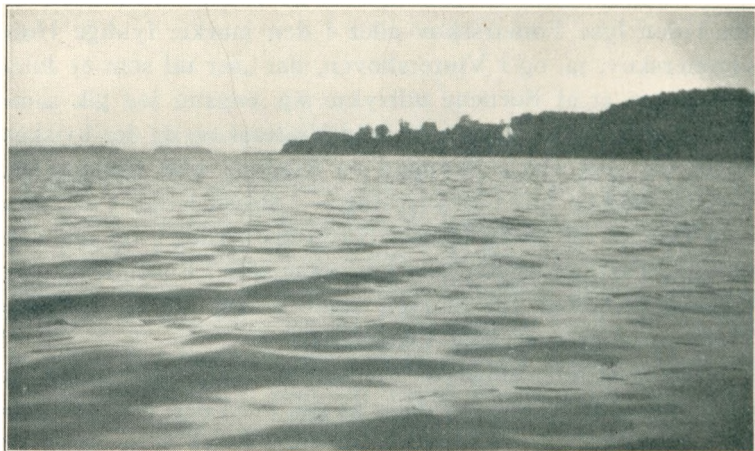
Men mest talte alligevel Efteraarsskoven i Dag trøstefuldt og ansporende til mig om dette at gaa *ind* i det, der tidt udefra ser utiltalende og trist ud, og inde i det at se opad og fremad. Maaske faar man da en Herlighed at se, som man ikke havde forestillet sig eller kunnet faa at se under nogen somhelst andre Forhold.

Nu ved jeg vel og glemmer ikke, at vi ikke alle har de samme Naturomgivelser og vel heller ikke alle er stillet ens overfor dette at se paa Naturen og indoptage den i sit Sjæleviv. Men en hvilken somhelst Natur, rig eller fattig, vest- eller østdansk, skifter dog Udseende til de forskellige Aarstider, og — mon vi ikke alle maa indrømme det? — har sin særlige Skønhed og Tale i disse forskellige Perioder.

Maatte da *vi* til de forskellige „Aarstider“ i vort Liv kunne udfolde os — som Naturen, som Skoven — efter Skaberens Visdom og Vilje og bevare Trangen til i det smaa — for ak! hvor smaa er vi ikke — at være som de grønne Lunde, der skygger hver, som kommer dem forbi, Ven eller Fjende, og vidner for dem, hvis de ellers kan høre det, om Livets mægtige Skaber og Giver!

Vil I med disse Linjer tage min hjerteligste Hilsen og Tak for uforglemmelige Stunder ved Flensborg Fjord og mine bedste Ønsker for Liv og Virke, hvor I nu bor og bygger i vort fælles Fædreland, vort gamle Danmark, ja, selv uden for dets Grænser.

Karen Jensen.

Mens Bølgerne rulle —.

DAGBOG

Naar jeg nu skal skrive om aaret, som er gaaet, siden jeg sidst skrev dagbog i aarsskriftet, saa har jeg liggende foran mig en liste over datoer og deres indhold, og ved gennemsyn af denne liste maa jeg tænke paa, at aaret — paa nogle faa begivenheder nær — er gaaet med et indhold, som jeg kender fra mange tidligere aar.

Men naar jeg saa tænker paa de enkelte begivenheder, saa staar de nye og friske for mig, og jeg er klar over, at jeg ikke kender dem fra nogen tidligere lejlighed. Rammen er gammelkendt, men billedet er nyt. Dette gælder alle oplevelser, hvad enten de er knyttede til selve skolen eller til udflugter i omegnen. Foredragssalen er den samme fra aar til aar, de samme vægge, de samme billeder og bænke, den samme talerstol og maaske de samme mennesker til at føre ordet, delvis ogsaa det samme stof som emne for foredragene, og saa er det alligevel altsammen nyt, med det indhold af nye mennesker, som fylder foredragssalen. Saadan er det

med alt andet ogsaa: hvert nyt hold elever giver samværet, timerne, udflugterne, alle smaa og større begivenheder sit eget indhold, der aldrig gentager sig. Og saadan maa jeg ogsaa tænke paa det sidste aar, der svandt: et nyt aar med glæder og skuffelser, som jeg aldrig har kendt før, og som jeg aldrig skal kende mere; nye glæder og nye sorger vil indtage deres plads.

Nogle i enhver henseende nye ting kan jeg dog straks nævne. I begyndelsen af december var eleverne til grænseværns møde i Flensborg, hvor formanden for det unge grænseværn talte.

D. 19. december havde vi stort rykind af soldater, heldigvis i absolut fredelig hensigt. Kaptajn Bennike i Haderslev havde faaet den udmærket gode idé, at alle de menige inden hjemsendelsen skulde en tur til Dybbøl, Sønderborg og grænsen. Turen foretoges i rutebiler, og officerer og underofficerer deltog. Da kompagniet kom her til skolen om eftermiddagen, gik vi først en tur i haven, hvor jeg viste dem, hvad vi kunde se, og fortalte dem om det. Derefter gik vi ind i spisestuen til kaffebordene. Efter almindelig soldater-skik spiste man først alle lagkagerne, saa smaa kagerne og julekagen og til sidst, hvis der var plads til mere, smørrebrødet. Vi andre plejer at gaa den omvendte vej, men det er naturligvis kun af civilistisk dumhed, for sæt, der ikke blev plads til lagkagen.

Efter denne praktiske og solide kaffedrikning og spisning gik vi ind i foredragssalen, hvor vi sang, og det var der kraft i, og jeg talte om Danmarks glæde og Danmarks haab.

Da det var bleven mørkt, kørte kompagniet nord paa, og vi — og jeg haaber ogsaa de — var en god oplevelse rigere.

Ja, jeg fik da forøvrigt i sommer en bekræftelse paa, at i hvert fald een af de menige soldater havde været glad for turen her til. En dag stod der en ung mand inde i stuen, og da jeg kom der ind, sagde han, at han var paa en tur med nogle store københavnske drenge. Han var med blandt soldaterne fra Haderslev i vinter, og nu vilde han gerne spørge,

Landmaaling.

om han og drengene kunde faa kaffe og en tale. Det kunde jeg ikke staa for, og de fik baade kaffen og talen.

Ved fastelavnsfesten opførtes to stykker: „Intrigerne“ og „En Buk“. Skuespillerne var uforlignelige, og tilskuerne mørede sig storartet.

Paa Tur.

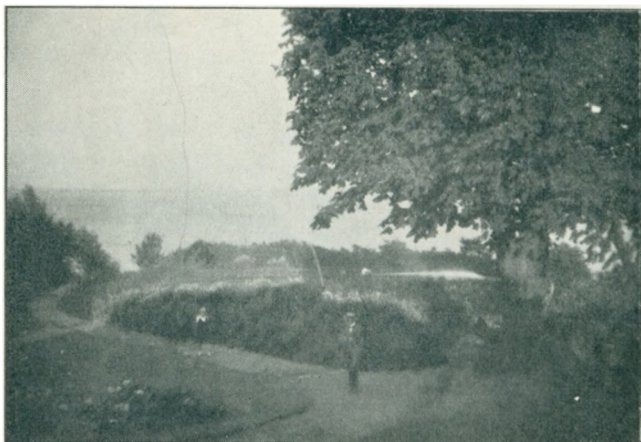

Ene Hane i Kurven.

Alle udflugterne foretog vi i februar og marts, og vi havde dejligt forårsvejr til dem alle.

I marts havde vi besøg af en finsk højskolemand, der fortalte os om sit land og dets store begivenheder før og efter verdenskrigen.

I de første paaskedage besøgte de fleste af Askov højskoles lærere og elever os, og de foretog udflugter til Dannevirke, Dybbøl, Sønderborg o. s. v. Desværre var vejret meget daarligt. Det sneede og regnede. Lykkeligvis vidste vi ikke, at der skulde gaa 4 maaneder, inden vi fik regn igen her paa stedet; der faldt spredte byger rundt omkring i egnen, men de faa forsøg, vi havde til regn i forsommeren, kunde vel ikke ialt blive til et par millimeter regn. Til sidst tabte jeg taalmodigheden; jeg kunde ikke længere udholde at se græsmarkerne helt afsvedne, saa man, hvis man lagde sig i „græsset“, bag efter maatte børste sig, som om man havde ligget i en høstak. Kreaturerne sultede, saa deres mælkeydelse faldt meget betydeligt. Haven saa sørgelig ud, til trods for, at vandturbinen gik hver dag fra morgen til aften. Jeg sendte bud efter Falck, som i 6 timer sprøjtede 6—700 liter vand i hvert minut ud over den tørstende jord. Paa græsmarken hjalp det

Falck vander Have i Tørken.

dog ikke noget, men i haven kunde vi spore vandets virkning. Det kostede 90 kr. Vorherres vand er dog baade bedre og billigere.

I april maaned dannedes der Rønshovedkredse i Thy, Lemvig-Strueregnen og Ringkøbingegnen. I forvejen var der dannet lignende kredse i Vejen-Lunderskovegnen og i København. Sidstnævnte kreds er den største. Jeg har lige været der inde til møde og ved den lejlighed været sammen med 90 gamle elever; fra eet elevhold var der 11 elever. Jeg har været meget, meget glad for samværet ved disse møder. Ringkøbingkredsen havde sit sidste møde d. 12. oktober. Det regnede stærkt om eftermiddagen, men der var alligevel mange til den offentlige gudstjeneste i Finderup kirke og til mødet om aftenen i forsamlingshuset. En del af eftermiddagen og aftenen tilbragte vi paa Finderup mejeri, hvor vi i et hyggeligt samvær drøftede gammelt og nyt. Desværre var der knap saa mange gamle elever som ventet.

Anderledes var det ved det sidste møde i Thykredsen. Det holdtes i Thisted d. 2. oktober, og der var samlet omtrent et halvt hundrede gamle elever. Jeg talte 2 gange, og ind imellem havde vi fælles kaffebord.

D. 11. november holdt Vejen-Lunderskov-kredsen sit efter-aarsmøde; det var bleven udsat paa grund af børnelammelse. Jeg prædikede ved en eftermiddagsgudstjeneste i Vejen kirke. Bag efter spiste vi medbragt mad paa hotellet, og Ejerslev talte.

Det har været baade oplivende og berigende for mig at

— med en Kalv paa hver sin Side.

deltage i alle disse elevmøder, og jeg haaber, at andre deltagere i møderne har oplevet noget lignende. Nu er det meningen, at de næste møder i de forskellige kredse skal afholdes i april, i København dog allerede i februar.

Hvis en læser af aarsskriftet vil forsøge at oprette en ny Rønshoved-kreds, kan der ved henvendelse til os her paa skolen faas oplysninger om, hvor der bor gamle elever i den samme egn. Og hvis en læser ønsker at være deltager i en af

de ovenfor nævnte kredse, kan han henvende sig følgende steder:

København-kredsen: Jørgen Hagedorn, Hellerupvej 52, Hellerup. Telefon: Hellerup 1689.

Vejen-Lunderskov-kredsen: Halfdan Østergaard, Hørre-gaard, Andst St.

Ringkøbing-kredsen: Kristen Steffensen, Ledgaard, Holmsland, Ringkøbing.

Lemvig-Struer-kredsen: Harald Sleth, Dybe, Ramme St.

Thy-kredsen: Niels. Kobberø, Vangsgaard, Villerslev, Hørdum st.

Af sommerens begivenheder skal jeg nævne, at hele skolen d. 6. maj deltog i et foraarsmøde i Valsbøl, syd for grænsen. D. 10. sejlede vi til Kollund og tilbage igen om aftenen. D. 29. maj besøgte dr. Moltesen skolen og os. D. 3. juni var vi til aarsmøde i Flensborg. Der var overmaade mange deltagere i aarsmødet, der forløb paa den festligste maade. D. 5. juni havde vi grundlovsmøde med taler, sanglege og opførelse af „Henrik og Else“ og „Hvad fatter gør, er altid det rigtige“. D. 8. var vi i Broager. D. 10. juni fyldte Emmy Sveistrup 50 aar. Eleverne vækkede hende med sang om morgenen, og kl. 5 om eftermiddagen var der festmiddag for hende paa skolen. Det var ikke saa svært for mig i en tale at skildre hovedtrækkene af hendes liv, da jeg har kendt hende i 48 af de 50 aar. Vore veje har ganske vist tit skiltes, men de har altid fundet sammen igen, og vi haaber, at det denne sidste gang er for resten af livet. De fleste af jer véd, at Emmy Sveistrup underviser i vævning her paa skolen, og hun væver desuden selv og har mange bestillinger paa forskellige vævearbejder. — Vi sluttede aftenen nede i strandhuset. Ja, jeg burde dog nævne, at der ved middagen var taler og sange i mængde.

D. 15. juni havde vi udflugt til Dybbøl og Sønderborg. D. 1. juli havde vi elevmøde, aarets dejligste fest. D. 6. juli holdt vi afskedsfest for frøken Karen. Hun ønskede at rejse herfra, fordi hun fik tilbud om en stilling som lærerinde

Før Elevmødet. Arbejde adler.

ved en skole i Fredericia. Naar hun tog denne plads, kunde hun komme til at bo hjemme hos sine forældre, og frøken Karen havde indtryk af, at hendes mor ofte trængte til hende; jeg tror nok, dette var medbestemmende i frøken Karens valg imellem at blive her eller tage pladsen i Fredericia.

Frøken Karen var elev den første sommer, vi holdt skole her, altsaa sommeren 1922. Hun havde den gang taget real-

Blomster — Blomster!

eksamen, og efter sin højskoletid tog hun lærerindeeksamen i København. Hun blev færdig paa seminariet i 1927, og da

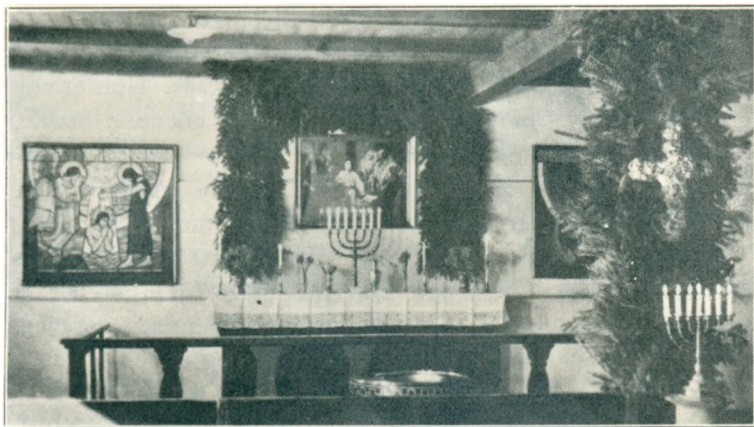
Frøken Karen.

vi den følgende vinter tænkte paa at begynde en privat børneskole, nærmest efter tilskyndelse af plejemor paa børnehjemmet, henvendte vi os til frøken Karen og bad hende om at være lærerinde ved denne skole. Det var en festlig dag, d. 1. april 1928, da Rønshoved privatskole begyndte sin virksomhed. Noget ydre festlighed blev der ikke afholdt, men vi var alligevel nogle Stykker, som var

feststemte. Blandt dem var frøken Karen. Gennem sin mor var hun sønderjyde, og gennem sin far var hun knyttet stærkt til Flensborg og danskheden syd for grænsen, og selv fik hun nu sin første virksomhed som lærerinde for sønderjydske børn paa grænsen mellem nord og syd. Det var med glæde og taknemlighed, vi fulgte frøken Karens arbejde fra den første dag og ned gennem aarene. Det var ikke noget let arbejde. Der var mellem børnene nogle, der krævede et taalmodighedsarbejde af frøken Karen, saa at vi, som saa det, tit undredes over, at hun kunde holde ud til det, dag efter dag, aar efter aar. De fleste af børnene var almindelig velbegavede, men det gjorde jo slet ikke hendes arbejde lettere, naar hun skulde have dem sammen med de børn, der havde tungt ved at lære. Frøken Karen holdt ud i over 6 aar, og det har vi grund til at sige hende hjertelig tak for. Men frøken Karen blev — sit eget højskolehold medregnet — efterhaanden kendt med 14 hold elever, og selvom hun ingen undervisningstimer havde med jer, har I sikkert alle følt, at frøken Karen hørte med i højskolens og menighedens liv. Jeg maa derfor ved enden af disse aars samliv og samvirke bringe frøken Karen en hjertelig tak fra os alle.

D. 10. juli foretog vi udflugt til Lyksborg — i brændende varme.

D. 16. juli indtraf en meget sørgelig begivenhed, som kastede sin mørke skygge over os alle. Cecilie Fink fra Brand-

Langfredag.

strup boede hos sin søster i Kollund Østerskov og cyklede hver dag her til Rønshoved for at faa undervisning i vævning hos Emmy Sveistrup. Inden hun den morgen cyklede af sted, havde de i anledning af en fødselsdag haft en hyggelig stund sammen ved morgenbordet hos Cecilies søster og svoger. Maaske har Cecilie syntes, at hun var kommen lidt for sent af sted, og at hun skulde skynde sig. Ingen véd rigtig, hvordan det er gaaet til, men man formoder, at cyklen har taget magten fra hende ned ad bakken til brugsforeningsudsalget. Hun blev funden blodig der uden for. Der blev straks telefoneret efter læge, og min kone og Musse blev hentet, efter at Cecilie var baaret ind i Jens Petersens hus. Om eftermiddagen døde Cecilie paa statshospitalet i Sønderborg, uden at hun var kommen til bevidsthed. Hendes søster og hendes fætter, Frede Bording, var hos hende. Vi havde telefoneret til hendes far, men han naaede først til Sønderborg, efter at hun var død.

Cecilie Fink var en stille ung pige, men hjertebladet i en stor søskendeflok. Hendes godhed i hjemmet og blandt søskende var uden grænser. Over for fremmede var hun nærmest sky, men ingen kunde tvivle om hendes hjertes renhed og rigdom. Hendes tanker havde i flere aar syslet med død og evigt liv, ligesom hun af og til kunde komme med ud-

talelser, der gav udtryk for et stilfærdigt, men stærkt indre kristeligt liv. Cecilie havde i mange maader haft svært ved at komme i gang under denne verdens ydre kaar. Hun havde nu i vævningen fundet noget arbejde, der glædede hende, og som lod hende ane en fremtidsvej. Der var derfor i somme-
mer ofte et lys og glæde og liv over hendes ansigt, saa at man vist kan sige, at hun døde, da hun var mest glad.

Cecilie blev begravet d. 19. juli. Hendes far talte saa kønt ved hendes kiste, inden den blev ført bort fra hjemmet. I Rødding frimenighedskirke talte pastor Svendsen og jeg. Der var en meget stor deltagelse af ældre og unge.

D. 20. juli havde vi udflugt til Slesvig og Dannevirke.

D. 29. var der gymnastikopvisning og udstilling af haand-
arbejde, vævede fine ting og nye kjoler.

D. 30. var der afslutningsfest for sommerskolen.

D. 27. august kom der 52 elever fra Duborg-skolen i Flensborg. Det var omtrent dobbelt saa mange, som vi plejer at have til disse fornøjelige og gode 14 dage. —

— D. 1. september begyndte efteraarshøjskolen med 9 elever fra sommerskolen. Som jeg skrev om det i sidste aarsskrift, var det vor mening at opgive denne efteraars-
skole, skønt vi havde erfaringer for, at den var meget værdi-
fuld. Flere af eleverne og deres forældre bad os imidlertid i sommer om endelig at fortsætte. Vi gik ind paa det, men maatte stille visse betingelser. En skole med saa faa elever giver et meget betydeligt underskud, og jeg saa ingen anden udvej til at dække dette end ved foredragsrejser i de samme 2 maaneder. Desuden var det bleven mig klart, at jeg ikke længere skulde sige nej til de mange opfordringer, jeg fik om at tale ved møder i landets forskellige egne. Gud løste i efteraaret 1933 min tunge, saa jeg kunde tale til glæde for mig selv og andre, og saa mente jeg, at jeg dermed fik en ny forpligtelse.

Da de 9 i sommer meldte sig til efteraarsskolen, sagde jeg derfor til dem, at vi var nødt til at indrette os saadan, at jeg var borte den halve tid paa foredragsrejser. Naar jeg var hjemme, vilde jeg saa til gengæld tage dobbelt timeantal,

saa at de altsaa fik det samme antal foredrag og timer, som om jeg havde været hjemme hele tiden. Dette gik eleverne ind paa, og da vi sluttede efteraarsskolen, kunde jeg fortælle dem, at de havde faaet 4 foredrag flere, end de havde haft krav paa efter normale forhold. Naar jeg nu senere har hørt rygter om bebrejdelser, fordi jeg var paa foredragsrejse en del af tiden i september og oktober, saa maa jeg bestemt tilbagevise den slags rygter. Vi havde truffet en klar aftale forud, og denne aftale har jeg paa ingen maade misligholdt.

Om vi for fremtiden kan fortsætte med efteraarsskole, véd jeg ikke. Det er dyrt og et stort ekstraarbejde, men paa den anden side giver det mig saa megen glæde, saa jeg ikke véd, hvordan jeg skal kunne undvære den.

I efteraaret fik vi efterretning om et dødsfald, som gik os til hjerte. Ester Woidemann, som var elev og gymnastiklærerinde her i sommeren 1929, døde ved en barnefødsel, og det lille barn blev døbt ved moderens kiste. I, som var elever den sommer, vil huske Ester som en frisk og god og dygtig ung pige, som vi alle maatte komme til at holde af.

D. 13.—15. oktober havde vi Oxfordgruppetævne her paa skolen. Det er en ny bevægelse, som for et aars tid siden blev hentet her til Danmark fra Oxford, og den bærer præg af sin udenlandske oprindelse. Bevægelsen gaar imidlertid som en stormvind hen over landene, ogsaa over Danmark, og vi vilde derfor gerne lære den at kende, ikke blot gennem avisernes kritik deraf, men ogsaa ved en personlig medleven deri. Pastor Hee Andersen, der er fører for bevægelsen her i landet, brugte en gang det udtryk, at bevægelsen havde til formaal at gøre grundtvigianerne til bedre grundtvigianere, indremissionsfolk til bedre indremissionsfolk o. s. v. Om dette nu kan lykkes, véd jeg ikke. Stævnet betød for mig et glædeligt samvær med mennesker, som jeg ellers sjældent kommer i nærmere forbindelse med; jeg tænker her paa det flertal af forsamlingen, der tilhørte indremission, eller i forvejen kun havde haft en yderst ringe forbindelse med noget kirkeligt. Dernæst fik jeg et overvel-

dende indtryk af, hvor fattigt det staar til med aandelig visdom iblandt os mennesker; jeg havde aldrig tænkt mig, at det stod saa ringe til.

Hvad avisernes kritik larmer over, f. eks. det, at mennesker skal staa frem og bekende deres synder, mærkede jeg ikke noget til. Tværtimod! Men det er jo en gammel historie, at en ny bevægelse ikke dømmes efter, hvad den siger sig selv at være, men efter, hvad dens modstandere tænker sig, den er.

Saa vidt jeg kan forstaa, kan Oxfordgruppebevægelsen være til gavn og glæde for mange mennesker, sikkert ogsaa til skade for nogen, men derom maa fremtiden hellere dømme.

D. 20.—21. oktober havde vi efteraarsmøde. Min kone, plejemor og pastor Eskesen havde indbudt til det; jeg læste om dets afholdelse i „Højskolebladet“, da jeg var i Thy paa foredragsrejse. Senere blev jeg indbudt som eneste taler ved mødet, og jeg har derfor vanskeligt ved at udtale mig om den side af sagen. Derimod kan jeg udtale mig om det hyggelige og gode samvær, vi havde med en mængde gode venner fra nær og fjern. Det blev en herlig oplevelse for os, og vi bevarer mindet derom i taknemlighed.

Barbara.

Til november rejste Barbara her fra skolen; hun kunde ikke længere holde ud til sit store arbejde. Det er vanskeligt at sige, hvornaar Barbara kom til os, for jeg synes, hun har været hos os altid. Det har hun jo ogsaa i den tid, vi har været i Rønshoved. Men i denne tidsalders fortid, en fjern urtid, som laa forud for Rønshoved, var hun ogsaa hos os.

Barbara havde mange kræfter, og naaede hun ydergrænsen for sine kræfter, saa havde hun endnu tilbage sin stærke vilje. Hun har brugt alt, hvad hun ejede i arbejdet paa Rønshoved højskole, og hun har gjort det med en trofasthed, som man sikkert sjældent finder magen til.

Naar mennesker lever mange aar sammen i et arbejde — og i kærlighed til arbejdet, og ikke mindst, naar dette arbejde findes inden for et hjems og en skoles grænser, saa knyttes der mange baand, ogsaa i sorg og i glæde. Saaledes er det tilfældet mellem Barbare og os. Vi har ikke færdedes ved siden af hinanden paa kortere eller længere afstand, men vi har levet sammen og delt tunge byrder med hinanden i et fælles krafttag, ligesom vi har delt hinandens glæde i fælles højtidsstunder. Barbara er derfor knyttet til vort hjem og vor skole med baand, som ikke kan briste, fordi vi nu ikke lever sammen hver dag, men let har det ikke været at skilles fra det daglige samarbejde og samvær, og i dagene, som er gaaet siden november, har vi savnet Barbara alle vegne.

Men idet vi nu takker Barbara for hendes arbejde, hendes trofasthed og hendes kærlighed og haaber, at sidstnævnte aldrig maa høre op, saa ønsker vi hende lykke og velsignelse over hendes fremtidsvej.

Endnu en medarbejder maatte vi tage afsked med til november. Det var Ejerslev. For første gang i Rønshoved højskoles historie var der ikke indmeldt en eneste ung mand til vinterskolen fra Nord- og Sydslesvig. Da nu Ejerslev havde taget aktiv del i en dansk nazistisk bevægelse i det sidste aarstid, og da han, og forøvrigt ogsaa skolen, i en avis blev angrebet derfor, mente vi, at vi ved at skilles maatte gøre et forsøg paa at redde skolen. Det har i snart 100 aar været gjort kraftigt gældende af højskolemænd, at deres politiske indstilling ikke vedkom deres skolearbejde. Som danske statsborgere maatte de have lov til at deltage i tidens politik, og højskolemænd har i tidens løb været folketingsmænd, landstingsmænd eller ministre. Der har ligeledes været højskolemænd i alle politiske partier og er den dag i dag, fra den mest yderligt gaaende kommunisme til den mest reaktionære konservatisme. Men som højskolemænd vil sikkert de fleste vedgaa arv og gæld fra foregaaende slægtled og paa det bestemteste hævde, at partipolitik er en umulighed i et ærligt højskolearbejde paa aandelig-folkelig grund. I denne

henseende er der ingen uoverensstemmelse mellem os paa Rønshoved højskole og andre højskoler, deres ledere og lærere. Afgørende i den foreliggende sag maa det vel være, at Ejerslevs elever offentligt har erklæret, at han ikke dannede nogen undtagelse fra den almindelige regel. Naturligvis véd jeg gennem samtaler og fleraarigt samarbejde med Ejerslev, at vi er ganske enige om, og at vi ogsaa formaar at holde vor politiske opfattelse uden for vort skolearbejde. Endnu har det heller ikke forekommet i højskolens mangeaarige historie, at forstander og lærere ved samme skole eller lærerne indbyrdes nødvendigvis skulde tilhøre samme politiske parti. Jeg er i hvert fald som højskolemand vokset op i saa folkelig ren en luft, at det ikke et øjeblik faldt mig ind, at jeg maatte bede Ejerslev om at rejse fra skolen, fordi han sluttede sig til et andet politisk parti end det, jeg selv tilhørte.

I sommer blev Ejerslev og Rønshoved højskole angrebet i en indsendt artikel i „Hejmdal“. Hvem indsenderen var, véd jeg ikke, men jeg har grund til at formode, at det er en mand, der af højskolearbejdet helt uvedkommende grunde vil angribe os. I artiklen tales der om, at en skole, der har en nazistisk lærer, ikke bør være statsanerkendt og modtage statsunderstøttelse. Denne sag, forekommer det mig, kan ikke vedkomme andre end statens tilsynsførende, dr. Moltensen, der har ansvaret for, om en skole er værdig til statsanerkendelse med dertil hørende understøttelse eller ej. Skal alle og enhver og navnlig: skal et eller andet partipolitisk organ her være afgørende for en skoles eksistens, saa er jeg bange for, at man ender i det, man netop vil bekæmpe, nemlig i nazisme eller kommunisme. Jeg opfattede derfor dette angreb som fuldstændig uberettiget, og ikke blot som et angreb paa en enkelt skoles, men i virkeligheden paa hele folkehøjskolens hævdvundne frihed.

Imidlertid er det utroligt, hvad man kan opleve fra den side, der tidlig og sent forkynder sig selv for frihedens talsmænd og vogtere. En mand ser Erik Appel sidde i toget og

læse i et nazistisk skrift. Da han kommer hjem med den oplysning, kasseres Erik Appel som foredragsholder i den kreds. Jeg behøver vel ikke at bemærke, at Erik Appel ikke er nazist, men som et almindelig oplyst menneske ønsker han at vide noget om en bevægelse, som har grebet 60 mil-

Ejerslev.

lioner mennesker i et land, der ligger lige uden for hans dør. Men i frihedens navn skal han holde sig i uvidenhed derom!

Eller hvis man taler om noget af det centrale hos Grundtvig, Jakob Knudsen eller andre af Grundtvigs ægte disciple, saa vil man af dem, der har lige saa lidt begreb om Grundtvig, og ikke vil have det, hvor meget de end smykker sig med hans navn, som de har begreb om den nazisme, som det er en forbrydelse at kende andet til end det, modstanderne siger derom, meget let blive gjort til nazist. Dette har

jeg selv været ude for. At der er lighedspunkter mellem ægte, oprindelig grundtvigianisme og nazisme, det har man ikke alene opdaget i Tyskland i vore dage, men det maa man være stokblind for ikke at kunne se. Forskellen ligger derimod altid i begrundelsen, idet Grundtvig altid begrunder aandeligt, lige saa sikkert som nazismen altid begrunder uaandeligt, men da ingen humanist kan fatte denne afgjorte modsætning i begrundelsen, kan han naturligvis heller ikke forstaa den samme modsætning i de lighedspunkter, der i virkeligheden kun er tilsyneladende. Naar humanisterne derfor støder paa lighedspunkterne i grundtvigsk livssyn og nazistisk livssyn, saa maa de enten opgive Grundtvig eller fortolke ham bort fra enhver lighed med Grundtvig selv, og da de ikke i Danmark tør det første, saa gør de det sidste, der for tiden er ganske ufarligt, ja, egentlig højst fortjenstfuldt. Det kan faa et ærligt menneske til næsten at fortvivle, naar man skal opleve, at bartianere og andre udenforstaaende, snart sagt, er de eneste, der kan tale og skrive om det grundtvigske uden forvrængede fortolkningskunster.

Jeg er ikke nazist. Jeg er det ikke i det menneskeliges og det folkeliges aandelige begrundelse, og jeg er det derfor heller ikke, hvor lighedspunkterne mellem grundtvigianisme og nazisme forekommer, og det forekommer mig helt ufatteligt, at jeg ikke kan gøre de fleste mennesker dette begribeligt. Da nu Ejerslev er en ualmindelig dygtig lærer, hvad I, hans gamle elever, ved bedre end nogen anden, og da han tillige i mange aar har været min gode ven, vil I kunne forstå, at jeg en tid lang følte mere trang til at sælge skolen end føje mig efter en aabenbar uretfærdighed og skilles fra Ejerslev. Dertil kom, at jeg, hvad jeg ærligt vil indrømme, følte mig svigtet af mange gamle elever og dømt i min gerning af dem, fordi de ikke sammen med os kan faa skolen til at gaa godt — trods al ydre modvind. Naar vi alligevel blev, og naar vi fortsætter vort arbejde med glæde, ja, jeg tør nok sige: med større glæde, end jeg har kendt tidligere, saa skyldes det udelukkende, at Gud paa en bestemt dag i

oktober klart og afgørende forlangte af mig, at jeg skulde blive her og fortsætte skolen. Om I saa vil være med os i denne fortsættelse eller ej, maa I naturligvis selv afgøre, men I kan ikke være med os blot som tilskuere. Jeg har imidlertid grund til at haabe, at mange af jer virkelig vil være med til at hjælpe skolen over — ogsaa dette sidste uvejr. Vi under af et oprigtigt hjerte de andre højskoler deres hundredetal af elever; vi beder blot om et lille halvt hundrede, saa er vi hjertens glade.

Ja, det var ikke let at skilles fra Ejerslev. Nu siger vi tak til ham for hans værdifulde arbejde her ved skolen og haabør paa fortsat venskab gennem aarene.

Vi har saa begyndt en ny vinterskole og med lidt flere elever end sidste aar. Vi er godt i gang og meget glade for disse elever, som har vovet at trodse al kritik og modstand.

Og saa slutter jeg med gode ønsker for alle jer, som er en del af vort liv, ja, en del af det bedste i vort liv. Gud give, at det maa gaa jer vel paa jert livs veje. Hjertelig hilsen og tak til jer for al god glæde.

Aage Møller.

Rønshoved højskoles aarsskrift er ikke et offentligt skrift, men en henvendelse fra skolen til dens gamle elever.

ELEVFORENINGEN

Rønshoved Højskoles Elevforening afholdt sin Generalforsamling sædvanlig Tid og Sted Elevmødedagen.

I Formandens Fravær aflagde Kassereren Harald Sleth Aarsberetningen og opfordrede herunder Medlemmerne til at holde Skolen underrettet om Flytninger, saaledes at Aarsskriftet ikke skal gaa Retur paa Grund af forkert Adresse. Derefter blev Regnskabet oplæst og godkendt. Til Bestyrelsesmedlemmer genvalgtes Fru Elna Andersen og Gaardejer Lago Møller, ligesom Revisoren Gaardejer Viggo Jensen genvalgtes.

Generalforsamlingen lededes mønsterværdigt af Folke Trier Hansen, Abild.

AARSREGNSKAB

for Rønshoved Højskoles Elevforening
for Tiden 1. Juni 1933 — 31. Maj 1934

	Indtægt	Udgift
Kassebeholdning 1/6 1933.....	20.59	
Elevfondets Kassebeholdning 30/6 1933.....	345.53	
Nettooverskud ved Aarsskriftets Udsendelse	303.19	
Salg af Aarsskrifter	130.00	
Indkomne Bidrag.....	231.70	
Indvundne Renter	7.91	
Betalt Aage Møller:		
For 5 Elever i Sommeren 1933.....		240.00
For 5 Elever i Vinteren 1933/34.....		445.00
Kassebeholdning 31/5 1934		353.92
	<u>Balance...</u>	<u>1038.92 1038.92</u>

Dybe pr. Ramme, den 20. Juni 1934.

Harald Kl. Sleth.

Regnskabet revideret og godkendt.

Hygum Østergaard pr. Esbjerg, den 26. Juni 1934.

Viggo Jensen.

Askov Højskole, den 20. November 1934.

Niels Henrik H. Arnfred.

LOVE

for

Rønshoved Højskoles Elevforening.

§ 1.

Elevforeningen er stiftet for at være et Bindeled mellem Skolen og dens tidligere Elever, og den udsender i dette Øjemed et Aarskrift, der udkommer hvert Aar ved Juletid.

§ 2.

Som Medlem kan optages enhver, der har været Elev eller Lærer paa Rønshoved Højskole.

§ 3.

Bestyrelsen bestaar af fem Medlemmer, hvoraf den mindre Halvdel afgaar ved første Generalforsamling, den større ved næste. Den vælger selv sin Formand og Kasserer. Førstnævnte sørger for, at de skiftende Elevhold under Skoletiden bliver gjort bekendt med Foreningen.

§ 4.

Der vælges to Revisorer, der afgaar skiftevis hvert andet Aar.

§ 5.

Medlemsbidraget er Kr. 1,50, som opkræves samtidig med Aarskriftets Udsendelse. Til Medlemmer Syd for Grænsen sendes Aarskriftet foreløbig gratis.

§ 6.

Aarskriftets Redaktion bestaar af Formanden og en, der vælges af Skolen.

§ 7.

Bidrag til Aarskriftet modtages hvert Aar inden Udgangen af Oktober.

§ 8.

Regnskabsaaret gælder fra og til Generalforsamlingen. Foreningens Love og Regnskabet meddeles hvert Aar i Aarskriftet.

FORTEGNELSE OVER ELEVER

VINTEREN 1933—34.

Aksel Ambye, Kjæstrup pr. Hurup.
Marie Andreasen, „Mejerigaarden“, Svinninge, Fyn.
Aron Banke, Smidstrup, Fredericia.
Stinne Dahlgaard, Balling St., Salling.
Christian Hansen, Glæsborg St.
Erik Jakobsen, Uldalgaard, Vojens.
Frands Jensen, Gerløv, Slagelse.
Thorning Riis Jensen, Boddum, Hurup.
Christian Juhl, Kastvraa, Sommersted.
Aage Juhl, Kastvraa, Sommersted.
Thyra Kappel, Skaarup, Thisted.
Jenny Kristensen, Billund, Vojens.
Edvard Larsen, Middelfart.
Villads Larsen, Herslev, Roskilde.
Kristian Madsen, Vandborg, Bonnet.
Verena Matter, Buchs pr. Aarau, Svejts.
Signe Momsen, „Skovlyst“, Brørup.
Henry Nielsen, Assenbølle, Bred.
Hans Jørgen Petersen, „Sodegaard“, Hejsel.
Erna Rasmussen, Skovshøjrup, Branderup.
Kristian Rasmussen, Østermark, Stege.
Rasmus Rasmussen, „Vilhelmsgave“, Millinge.
Sigurd Rasmussen, Holmdrup, Skaarup.
Tage Rosenborg, Homaa, Aalsø.
Thorning Riis Hedegaard, Visby, Bedsted.
Hakon Thomsen, Skanderup, Lunderskov.
Kamma Wolf, Farris.

SOMMEREN 1934.

Elise Andersen, Vesløs By, Vesløs St.
Mette Andersen, Brøndlund, Holmsland.
Anna Borup, Tørring, Lemvig.
Mette Marie Christensen, Vium, Jebjerg.

Astrid Frederiksen, Stenvad, Stenvad.
 Thea Gregersen, Tingstrup, Thisted.
 Karen Halkjær, Stadil, Tim.
 Anna Hamann, Rinkenæs.
 Maki Houmøller, Solbakken, Aalborg.
 Laura Iversen, Døstrup, Hobro.
 Rigmor Jepsen, Asaa.
 Asger Jensen, Taarup Skole, Frørup.
 Tage Pagh Jensen, Taarup Skole, Frørup.
 Mette Marie Jensen, Vium, Jebjerg.
 Hans Ronald Jørgensen, Süderhofenden 8, Flensborg.
 Margrethe Kjærgaard, Børsmose, Oksbøl.
 Margrethe Lautrup, Gestrup, Toftlund.
 Kaja Mathiesen, Andst.
 Emmy Munk, Assenbølle Teglværk, Bred.
 Annagrethe Mølgaard, Rørbæk, Ullerslev.
 Alfred Nielsen, Pederstrup, Kjellerup.
 Dagny Nielsen, Amsterdamsgaard, Stenstrup.
 Helga Nielsen, Lillering.
 Bodil Olsen, Broby, Sorø.
 Emmy Olesen, Velling, Lem.
 Ellen Petersen, Rørby, Kalundborg.
 Niels Pedersen, Ørndrup, Karby, Mors.
 Arnold Pedersen, Søndergade 36, Ringsted.
 Rigmor Pedersen, Kogsbølle, Nyborg.
 Emmy Rasmussen, Linaa Brugsforening, Laven.
 Karen Løe, Boddum, Hurup.
 Anna Sørensen, Baungaard, Bredsten.
 Mette Sørensen, Ejstrupholm.
 Karen Westergaard, Jelling.
 Annie Volsen, Enggaard, Ø. Geil, Holbøl.
 Ingeborg Øllgaard, Odense.
 Poul Øllgaard, Odense.

EFTERAARET 1934.

Anna Borup, Tørring, Lemvig.
 Mette Marie Christensen, Vium, Jebjerg.
 Anna Hamann, Rinkenæs.
 Hans Ronald Jørgensen, Süderhofenden 8, Flensborg.
 Margrethe Kjærgaard, Børsmose, Oksbøl.
 Kaja Mathiesen, Andst.
 Annagrethe Mølbæk, Rørbæk, Ullerslev.
 Niels Pedersen, Ørndrup, Karby, Mors.
 Ingeborg Øllgaard, Odense.